פולע טאבעל״ע פון דער מלוכה־לאטעריע זעה 8. און 9. זייט

היינט 10 זייטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

נייער פאלקסבלאט

№ 64	Łódź, Niedziela 16 marca 1930.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, טז אדר תר״ץ	№ 64

res Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאנקורענץ!

מ. קופקא, לאדז

פאלודניאווא 12 (ווסכאדביא)
— רוג —

די פרייזען פערקלענערט געווארען!

נאך א גרינדליכען רעמאנט זענען אין מיין

פריזיר-אנשטאלט

הערען- און דאמען

מענער-סאלאן:		דאמען-סאלאן:	
ראזירען און שערען	1 זל.	שערען דאמען	80 גר.
ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.	שערען שילערינס	60 גר.
שערען	70 גר.	אייזען-אנדולאציע	1.— זל.
שערען א יונגעל	50 גר.	וואסער-אנדולאציע	1.50 זל.
קאפ-וואשען	50 גר.	קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1.— זל.
מאסאזש	50 גר.	מאניקיר	70 גר.
שערן א יונגעל מיט מאשינקע	30 גר.		

פארבען ברעמען, זשענסעס און האר. ∴ צוגענגליכע פרייזען. ∴ דער דאמען- און הערען-סאלאן ווערט אנגעפיהרט דורך די בעסטע פאכמענישע קרעפטען.

ערשטקלאסיגע בעדינונג. ביטע זיך צו איבערצייגען! ערשטקלאסיגע בעדינונג.

חברה „עושה חסד״ ביים ז״ד. געפליגעל-הענדלער-פעראיין
אין לאדז, פאמארסקא 17

תנו כבוד לתורה!

צום 30-יעהריגען יובילעאום פון דער חברה
ארדנען מיר איין היינט, זונטאג, 7 א זייגער אין אווענד

סיום ספר-תורה

אין קליינעם פילהארמאניע-זאל, פיאטראווסקא 3

אויף וועלכען ס׳ווערען איינגעלאדען אלע חברים און סימפאטיקער
פרויען ווערען געבעטען צו קומען נייהען ידיעות פון 3 א זייגער נאכם.
בעמערקונג: די וועלכע עס האבען צוליב וועלכע עס איז סבות נישט ערהאלטען קיין איינלאדונגען ווערען געבעטען צו קומען זיי אפנעהמען אין זאל ביים איינגאנג.

דער קאמיטעט.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פרייטאג-צו-נאכט, דעם 14 טען ד. ח. געשטארבען אין עלטער פון 72 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ״ע הערשל פוטאיעווסקי

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, 12.30 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, בזשעזשינער 18, וועגען וואס עס טיילען מיט

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

1570

נאך קורצע שווערע ליידען איז פרייטאג-צונאכ.ס דעם 14. ד. ח. געשטארבען אין עלטער פון 72 יאהר אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד

נ. ע. הערשל פוטאיעווסקי

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג 12.30 בייטאג פון טרויער-הויז בזשעזשינער 18, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אפגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.

טיף געריהרט דורך דעם פריהצייט גען טויט פון

נ״ע אליעזר וואלף פינגערהוט

דריקען מיר אויס דער פערבליבענער פאמיליע
דעם טיפסטען מיטגעפיהל

פאמיליע קארנגאלד
פאמיליע טענענבוים

דער פאמיליע פון פערשטארבענעם

נ״ע אליעזר וואלף פינגערהוט

און אלע אינסטיטוציעס, וואס האבען אין איהם פערלוירען אן איבערגעגעבענעם טוער, דריקען מיר אויס דעם טיפסטען ביילייד

„נייער פאלקסבלאט״.

Z powodu zgonu Brata naszej Szefowej

b. p. LUZERA WOLFA FINGERHUTA

serdeczne współczucia składają

KELNERZY firmy
„MOULIN ROUGE".

5686

דער שווער גע-רפענער פאמיליע פינגערהוט ווי אויך דעם יודישען בעקער-צעך און דער פאלקס-פארטיי צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער איבערגעגעבענעם טוער און חבר

נ. ע. אליעזר וואלף

דריקען אויס דעם טיפסטען ביילייד. די פערוואלטונג און מיטגלידער
פון יודישען פליישער-פעראיין פיעטריקאווער 24.

נאך 100 טויזענד העקטאר לאנד
פאר דער יודישער קאלאניזאציע איז סאוויעט-רוסלאנד

מאָסקווע, (יט"א) די סאָוויעטישע רעגירונג האָט באַשלאָסען צו געבען נאָך הונדערט טויזענד העקטאַר לאַנד פאַר יודישע קאָלאָניזאַציע אין קרים, ווי אויך איבערבייטען צוואַנציג טויזענד אַקער ערד פון ערגערער אויף בעסערער.

דער „אגראָדזשאָינט", וואָס וועט איבערנעמען אויף זיך צו באַזעצען נייע יודישע איבערוואַנדערער אויף די נייע לאַנד-שטחים איז דערפאַר פאַרפליכטעט צו ברענגען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד נאָך 300 נייע טראַקטאָרען פון אַמעריקאַ אין משך פון היינטיגען זומער, אויסער די 126 טראַקטאָרען, וואָס געפינען זיך שוין אונטערוועגס. די נייע 100,000 העקטאַר לאַנד האָבען גאַרנישט צו טון מיט די 109 טויזענד העקטאַר לאַנד, וואָס דער סאָוונאַרקאָם האָט לעצטענס עמפּפעהלט דער קרימער רעגירונג איבערגעבען פאַר יודישער קאָלאָניזאַציע.

גהאנדיס מארש דויערט ווייטער

לאָנדאָן, 15 (ספּ. טעל.) פון באָמביי מעלדעט מען, אַז גהאַנדי מאַרשירט ווייטער קיין מאַטאַר. גהאַנדי האָט אויפגעפאָדערט די אינדישע בעאַמטע זיך אָפּצוזאָגען פון זייערע אַמטען אַלס פּראָטעסט געגען דער ענגלישער הערשאַפט. אַ חוץ דעם אַגיטירט גהאַנדי פאַר אַ באָיקאָט פון אויסלענדישע סחורות און פאָדערט אויף די באַפעלקערונג נישט צו קויפען זאַלץ אויב עס איז פעראַן אַ מאָנאָפּאָל.

דער געזונד צושטאנד פון לארד באלפור

לאָנדאָן, 15 (יט"א טעלעגראַפיש).

און אין געזונד-צושטאַנד פון לאָרד באַלפור איז פאַר די לעצטע טעג נישט אַריינגעטראָטען קיין שום בעסערונג. די לאַגע הויפּט נישט אַרויס קיין בעאונרוהיגונג.

אקציע פון הויפט-מופטי לטובת די פערמשפטע אראבער

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראַפיש).

די אַראַבישע פּרעסע טיילט מיט וועגען אַנ-אַקציע, וואָס ס'האָט פאַרגענומען דער ירושלים'ער הויפּט-מופטי, כדי צו באַפרייען די צום טויט-פאַרמשפטע אַראַבער. צום אַגר. בעמיהט ער זיך, אַז פאַר זיי זאָל אינטערווענירען דער עמיר פון עבר-הירדן אַבדולאָה.

קאנפערענץ וועגען דער רע-ארגאניזאציע פון דער א"י-פאליציי

ירושלים, 15 (יט"א טעלעגראַפיש).

דער גענעראַל-אינספּעקטאָר פון דער א"י פּאָליציי האָט אַפגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט אַ אינגוש. רוטענבערג און קאָלאָניאַל קיש וועגען אַ רייה פראַגען און צוזאַמען אַנג מיט'ן רעאָרגאַניזירונג די פּאָליציי.

די ארבייטען איבער אנ'איינהייטליכען פרעסע-געזעץ

וואַרשאַ, 15 (טעלעפאָניש). אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט קומען פאַר ווייטערדיגע אַרבייטען איבער דעם איינהייטליכען פּרעסע-געזעץ. דער געזעץ-פּראָיעקט זאָל פערטיג ווערען אין אָנהויב פון דער קומענדיגער וואָך.

דער צאל-טאריף אויף מצות קיין רוסלאנד

מאָסקווע, 15 (י. ט. אַ. טעלעגראַפיש).

ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַ נייער צאָל-טאַריף אויף מצות: פאַר יעדען קילאָ מצות וועט דער אָפּנעהמער דאַרפען צאָהלען 10 רובעל צאָל און מחוץ דעם 3 רובעל פאַר יעדען פּאַקעט.

אראבישע דעלעגאציע אבגע-פאהרען קיין לאנדאן.

אַלעקסאַנדריא, 15 (יט"א טעלעגראַפיש).

די אַראַבישע דעלעגאַציע איז אָפּגעפאָהרען קיין לאָנדאָן. דער אַרויספאָהר פון דער דעלעגאַציע איז צוגעאייַלט געוואָרען דורך'ן פאַרשטעהער פון'ם אַראַבישען עקזעקוטיוו און צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעפאַרשטעהענדען פערעפענטליכען דעם בעריכט פון דער א"י אויספאָרשונגס-קאָמיסיע.

Ala Rubinsteinowa

właśc. SALONU MÓD

p.f. „AU PETIT PARIS"

Piotrkowska 81, tel. 138-65

איז צוריקגעקעהרט פון פּאַריז

און עמפּפעהלט די נייעסטע מאָדעלען צו צוגענגליכע פּרייזען.

איך נעהם אָן פון דינסטאָג, דעם 18-טען ד. ח.

בעקאנטמאכונג

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז עס האָט זיך געעפענט

א פאבריק פון ווינער מעבעל

א. ג. „VIENPOL" זאוואדזקא 5

און בעזיצט שטענדיג אויף לאַגער אַ רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע שטוהלען, פאָטעלען, פּאַטעליקעס, טאַבורעטקעס, טישלעך צו גראַמאָפאָנען און ראַדיאָס און פערשידענע אַנדערע מעבעל, וואָס האָט אַ שייכות מיט געבויגענע מעבעל-אויסאַרבייטונגען.

מיט אַכטונג

„VIENPOL", Zawadzka 5.

Skład fabryczny HUTY SZKLANEJ

„SKIERNIEWICE"

PIOTRKOWSKA 64, tel. 123-24

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונזערע געעהרטע קונדען, אַז מיר בעזיצען אויף לאַגער פערשידענע פלאַשען ווי:

פלאַשען

ווין, ליקערען, זאַפטען, סינאַלקאָ, עסיג און ביר-ווי אויך פערשידענע פערפומ- און אַפּטייק-

אין פאָלגענדע פאַרבען: ווייס, האַלב-ווייס, גרין און ברוין.

מיט אַכטונג „SKIERNIEWICE", Łódź, Piotrkowska 64 tel. 123-24

קויפט גאלד, זילבער, בריליאנטען, לאָמבאַרד-קוויטען און צאָהלט די העכסטע פּרייזען רעעלע בעהאַנדלונג. ל. פּילאַלקא, פּיעטריקאָווער 7

אנ'ארט צו שלאפען

פאַר אַ אָרענטליכען יונגענמאַן, איז אָבצוגעבען.

צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 33 אין 2. הויף, פּאַרטער.

פאלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, זונטאָג, ד. 16/3, 8.30 אָוו. אין לאָקאַל פון דער ציוניסט. אָרגאַניז. (צעגעלניאַנאַ 4)

פארלעזונג

א. ד. ט. „אונטער אַנג און אויפבוי".

רעפערענט: ד"ר ב. זילבערט (בערלין)

איינגאַנג פריי!

צו דער חתונה פון אונזער ניכטע

רעגינא שמאראגד

מיט ה' **סאלאמאן שמאראגד**

ווינשען מיר זיי אַ גליקליכע צוקונפט, זאָל זייער לעבענס-וועג מיט בלומען בעצירט זיין.

פאמיליע קאפליק

אַנטווערפּען.

5679

דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע פינגערהוט צו-ליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער אונפערגעסליכען פריינד און חבר

נ. ע.

אליעזר וואלף

דריקען מיר אויס אונזער האַרציגסטען ביילייד.

זייט געטרייסט!

נח וויינבערג און פרוי,
יחזקאל קירשבוים און פרוי
גדליהו מילשטיין און פרוי

ישראל מאקארסקי

רוזשא בוימאן

האָבען חתונה-געהאַט.

לאָדז, אין מערץ 1930.

1570

מיינע בעסטע פריינד

פרל. מאַניע און רוזשקע ברענער, צוליב'ן טויט פון אייער אונפערגעסליכער פאָטער

נ. ע. **פנחס**

מיין טיפסטען ביילייד

יוסטין-קאַלמוס.

5700

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער-געטראָפענער פאַמיליע פינגערהוט און אויך דער פאַמיליע קאַרנגאָלד צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאַן, פאָטער און שוואָגער

נ. ע. **אליעזר וואלף**

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

אלחנן קאמינסקי און פרוי.

מיט אונזער פריינד

יהושע פינגערהוט

צוליב דעם טויט פון זיין ברודער

נ. ע.

אליעזר וואלף

פיהלען מיר מיט אין זיין צער פון טיפסטען האַרצען

גחמיה ראָזענשטיין און פרוי.

דער שווער געטראָפענער פאַמיליע פינגערהוט און פרוי חנה קארנגאלד צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאַן, פאָטער און ברודער

נ. ע. **אליעזר וואלף**

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מרדכי לייזער ברענזעל און פאמיליע
יעקב שטערנבערג און פאמיליע
מאיר אוניקאווסקי

ב"ה

בעקאנטמאכונג.

דערמיט זענען מיר מודיע, אַז פון דער נייער וואָך מאָנטאָג פ' תשא, הויבט מען אָן

צו צייכענען מיט א צייכען אלע עופות

וועלכע ווערען געשאָכטען דורך די היגע שוחטים, וועלכע זענען אונטער דער השגחה פון ראַבינאַט און ועד הכשרות

דער צייכען איז ביים פיסעל פון'ם עוף

ווער עס וועט נוצען אַנ'עוף אָהן צייכען, איז אַ חשש נבלה וטרפה און מען דאַרף פרעגען אַ שאלה אויף די כלים.

ראבינאט און ועד הכשרות

ביי דער יודישער קהלה אין לאָדז.

בעקאנטמאכונג.

היינט, זונטאָג, דעם 16 מערץ, 4 אַ זייגער נאָכמ. צום ערשטען טערמין, און 6 אַ זייגער אָוענד צום צווייטען טערמין, גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער, קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל די

יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

פון „אהבת תורה", וואָלבאָרסקאַ 20

מיט פאָלגענדען טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג און וואַהלען פון אַ פּרעזידיום; 2) טעטיגקייטס-בעריכט; 3) בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1930; 4) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 5) פרייע פאָרשלאַגען.

אַלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער ווערען געבעטען פּינקטליך און צאָהלרייך צו ערשיינען.

די פערוואַלטונג.

דימיסיע פון פרעמיער בארטעלס קאבינעט

סיים אויסגעדריקט אומצוטרוי דעם מיניסטער פריסטאר. — אוואנטורעס צווישען פ.פ.ס. און ב.ב.ס. — די דימיסיע וועט וואהרשיינליך נישט אנגענומען ווערען

דער מלוכה־פרעזידענט ביים מארשאל פילסודסקי

ווארשא, 15 (טעלעפאניש). מיט גרויס שפאנונג איז ערווארט געווארען די פרייטאגדיגע סיים־זיצונג, וועלכע האט זיך אנגעהויבען ארום 12 א זייגער אין מאמענט, ווען דער סיים־מארשאלעק ערקלערט די זיצונג פאר געעפענט קומען אריין אין סיים־זאל אלע מיניסטארן מיט׳ן פרעמיער בארטעל אין דער שפיץ. מארשאלעק פילסודסקי איז פערשטענדליך אויף דער זיצונג נישט געקומען.

די דעפוטאטען פון ב.ב.־קלוב מאכען דעם פרעמיער א געוואלדיגע אוואציע.

דעפ. סטראנסקי: וואס איז דאס א פרעמיערע אדער א לעצטע פארשטעלונג.

די דעקלאראציע פון צענטראלעוו

פאר דער טאג־ארדנונג נעהמט א ווארט דעפ. רוג (וויזוואלעניע), וועלכער גיט אפ אין נאמען פון צענטראלעוו א דעקלאראציע, אין וועלכער עס ווערט בעטאנט, אז אין דער צייט ווען דאס גאנצע לאנד לעבט איבער א שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס. די לאנדווירטשאפט געפינט זיך אין א פערוואהרלאזטען צושטאנד און מיליאנען פון דער ארבייטענדער בעפעלקערונג, קעמפען מיט די כאאטישע נויט, הונגער און ארבייטסלאזיגקייט, טאג־טעגליך נישט־קוקענדיג דערויף דערדריקט פון שטייערן. בכדי אויסצוהאלטען די מלוכה. און אין אזא מאמענט, ווען די גאנצע אנשטרענגונג, געדאנק און מעשים פון דער רעגירונג דארפען זיין געווענדעט אויף צו זאמלען אלע כוחות פון דער מלוכה און פון דער געזעלשאפט אויף צו מילדערן דעם קריזיס, געפינט דער פיהרער פון דער רעגירונג פאר פאסענד, צו דער פערוואונדערונג פון דער גאנצער עפענטליכער מיינונג, צו האלטען א רעדע פול קלינגע, ביסיגע אנגרייפען אויף ארגאנען פון די געזעצגעבענדע אנשטאלטען.

די דעקלאראציע שטעלט ווייטער פעסט, אז די דאזיגע רעדע איז נאר מסוגל צו פערגרעסערן דעם כאאס און אוממעגליך צו מאכען די פרודוקטיווע צוזאמענארבייט פון דער רעגירונג מיט׳ן סיים. די דעקלאראציע מאכט ווייטער א פאָרוואורף דער רעגירונג, אז זי זוכט ליכטזיניג מחלוקות מיט׳ן סיים און זי פערטיפט אין א גרויסער מאס דעם ווירטשאפטליכען קריזיס. צוליב די דאזיגע סיבות פראטעסטירען די קלובען אין נאמען פון וועלכע דער רעדנער גיט אפ די ערקלערונג געגען פרעמיער בארטעלס ארויסטריט.

דאן ווערט אין דער ערשטער לעזונג אפגעשיקט אין דער קאמיסיע א רייה פראיעקטען, צוו. אנד. אויך דער געזעץ־פראיעקט וועגען פינאנסירען די האנדווערקער־קאמערן.

מען טרעט צום צווייטען פונקט פון דער טאגעסארדנונג: צום פארשלאג פון פ.פ.ס. אויסצודריקען אומצוטרוי דעם מיניסטער פריסטאר. ביים דאזיגען פונקט נעהמט א ווארט פרעמיער בארטעל, וועלכער גיט אפ פאלגענדע ערקלערונג:

ערקלערונג פון פרעמיער בארטעל

דער פארשלאג אויסצודריקען אומצוטרוי צו צוויי מיניסטארן פון מיין קאבינעט (זאגט פרעמיער בארטעל), זענען אהן שום ספק פארמעל אין הסכם מיט די ארטיקלען 56 און 58 פון דער קאנסטיטוציע. איך קען אבער נישט מסכים זיין, אז אין דער צייט, אין וועלכער איך ערפיל די פונקציעס פון פרעמיער זאל די אנווענדונג פון די פארשריפטען וועגען דער אינדיווידועלער פאראנטווארטליכקייט פון די מיניסטארן זיך איינבירגערן אלס מנהג אין די בעציהונגען צווישען דער רעגירונג און סיים. די דאזיגע שטעלונג האב איך שוין א ניגע מאל פערטרעטען און די דאזיגע שטעלונג האלט איך אויך איצט אונטער אין זיין גאנצער קראפט.

צום סוף ערקלערט דער פרעמיער, אז נישט אריינגעהענדיג אין דער מעריטארישער אפשאצונג, פון די מאטיוען פון די אריינגעבראכטע אומצוטרוי־פארשלאגען וועט ער דעם רעזולטאט פון דער אפשטימונג בעטראכטען אלס אויסדרוק פון דער בעציהונג פון סיים צו דער גאנצער רעגירונג.

דעפ. ושולאווסקי (פ.פ.ס.) מאטיווירט דאן דעם פארשלאג וועגען אומצוטרוי פאר׳ן מיניסטער פריסטאר. זיין רעדע ווערט כסדר איבערגעריסען דורך די דעפוטאטען פון ב.ב. און עס הערשט א געוואלדיגער טומעל. דעפ. ושולאווסקי חזר׳ט איבער די פארוואורפען געגען מיניסטער פריסטאר אין שייכות מיט זיין טעטיגקייט אין די קראנקען־קאסעס און ער פערענדיגט אויף פאלגענדען אופן: צי קען אזא מענש זיין א מיניסטער, וועלכער ברעכט דאס געזעץ און רעגירט אומגעזעצליך? אויב די רעגירונג סאלידאריזירט זיך מיט אזעלכע מעטאדען, אין אזא פאל בעציהט זיך דער אומצוטרוי־וואטום אויך צו דער גאנצער רעגירונג.

עס רעדט דאן דעפ. וואציעכאווסקי, וועלכער פאלעמיזירט מיט דעפ. ושולאווסקי.

עס ווערט דאן ערקלערט א הפסקה, בעת וועלכער מצד געוויסע פאקטארען בעמיהט מען זיך צו בעאיינפלוסען געוויסע אפאזיציאנעלע גרופירונגען, אז זיי זאלען ענדערען זייער בעציהונג בנוגע דעם אומצוטרוי־וואטום. אלס רעזולטאט פון די דאזיגע בעמיהונגען האט די פויערים־פארטיי בעשלאסען נישט צו שטימען פאר׳ן אומצוטרוי־וואטום פאר׳ן מיניסטער פריסטאר. ווען די דאזיגע ידיעה איז בעקאנט געווארען אין די קולוארען, האט זי ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע. עס האט געהערשט דאס געפיהל, אז דער צענטראלעוו איז זיך צופאלען און אז דער גורל פון אומצוטרוי־וואטום איז שוין נישט זיכער, ווי עס איז געווען נאך אינדערפריה.

אויף דער נאכמיטאג־זיצונג האט אין נאמען פון ענדעצישען קלוב געערקלערט דעפ. זאוויסקי, וועלכער האט ערקלערט, אז צוליב דעם פרעמיערס ערקלערונג, אז ער סאלידאריזירט זיך מיט מיניסטער פריסטאר וועט זיין קלוב שטימען פאר׳ן אומצוטרוי־וואטום, דערנאך זייל דער פאקט א אינדירעקט אנ׳אומצוטרוי־וואטום נאך דער רעגירונג.

ערקלערונג פון דעפ. דאמבסקי

דעפ. דאמבסקי גיט אפ אין נאמען פון דער פויערים־פארטיי א ערקלערונג, אין וועלכער ער זאגט צוו. אנד., אז צוליב דעם וואס פרעמיער בארטעל סאלידאריזירט זיך מיט דעם מיניסטער פריסטאר האנדלט עס זיך איצט שוין וועגען אומצוטרוי־וואטום פאר דער גאנצער רעגירונג. פרעמיער בארטעל האט נאך אמאל איצט די לאגע פון זיין רעדע, וועלכע ער האט געהאלטען אין סענאט און אין וועלכער ער האט אויסגעזידעלט אלע פארלאמענטען און אלע דעפוטאטען. מיט דערהייגער פעראכטונג נעהמען מיר אבער איבער צו דער טאגעסארדנונג, דעם פרעמיערס רעדע אין סיים איז געווען אויס נאר מסוגל געווען צו פראוואצירען דעם סיים, אז ער זאל שטראפען דעם פרעמיער, וואס האט בעליידיגט די דעפוטאטען.

ווייטער ערקלערט דעפ. דאמבסקי, אז זיין קלוב וועט זיך אפהאלטען פון שטימען און ער לעגט פאר, אז דער סיים זאל אפשיקען אין דער קאמיסיע דעם אומצוטרוי־וואטום פאר מיניסטער פריסטאר.

א אוואנטורע צווישען פ.פ.ס. און ב.ב.ס.

די דאזיגע ערקלערונג פון דעפ. דאמבסקי רופט ארויס א קאנסטערנאציע אויף די בענקען פון די פ.פ.ס., וויזוואלעניע און „פיאסט". די דעפוטאטען פון דער פויערים־פארטיי געהען אוועק אויף א בעראטונג און דערווייל נעהמט א ווארט דעפ. פאנטשעק פון דער רעוואלוציאנערער פראקציע. די גאנצע פראקציע שטעלט זיך פאר דער טריבונע, מצד דער פ.פ.ס. פאדערט מען, אז זיי זאלען נישט פערשטעלען די טריבונע. עס קומט צו א שארפען ווערטער אויסטויש צווישען די דעפוטאטען ניזקי און ושולאווסקי. די דעפוטאטען פון ב.ב.ס. ווילען זיך ווארפען אויף די פ.פ.ס. די דעפוטאטען פון ב.ב. מיט פולקאווניק סלאוועק אין דער שפיץ פערלאזען זייערע ערטער און ווילען אַלען צו הילף. עס הערשט א געוואלדיגער טומעל, צוליב וואס דער וויצע־מארשאלעק רוג רייסט איבער די זיצונג אויף צעהן מינוט.

די אפשטימונג

נאך דער הפסקה טרעט מען צו צו דער אפשטימונג. עס ווערט צוערשט אבגעשטימט דעפ. דאמבסקי׳ס פארשלאג אפצושיקען דעם אומצוטרוי־וואטום אין דער קאמיסיע. פאר׳ן פארשלאג האבען געשטימט די ב.ב., רעוו.־פראקציע און די פויערים־פארטיי. דער פארשלאג פאלט ארויס מיט 197 שטימען געגען 120.

דערנאך ווערט געשטעלט צו דער אפשטימונג דער פארשלאג וועגען אומצוטרוי־וואטום. דער פארשלאג ווערט אנגענומען מיט א גרויסער מעהרהייט. די לינקע אפלאדירען. די מיניסטארן פערלאזען זייערע ערטער. די דעפוטאטען פון ב.ב. שרייען: עס זאל לעבען מיניסטער פריסטאר!

דער סיים־מארשאלעק ערקלערט דאן, אז צוליב דעם רעגירונגס־קריזיס קאן ער נישט בעשטימען דעם טערמין פון דער קומענדער זיצונג.

ביים שליסען די זיצונג האבען די דעפוטאטען פון ב.ב. געזונגען דאס ליד פון דער ערשטער בריגאדע און געמאכט אויסרופען לכבוד דעם מארשאל פילסודסקי.

א זיצונג פון מיניסטארען־ראט

ווארשא, 15 (טעלעפאניש). נאכדעם ווי די מיניסטארען האבען פערלאזט דעם סיים זענען זיי אוועק אין פרעזידיום פון מיניסטארען־ראט, וואו עס איז פארגעקומען א קאבינעט־זיצונג.

פרעמיער בארטעל א בערגעגעבען דעם מלוכה־פרעזידענט די ביטע וועגען דימיסיע

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט, ארום האלב 12 א זייגער איז פרעמיער בארטעל אוועק צום מלוכה־פרעזידענט און איהם איבערגעגעבען די ביטע וועגען דער דימיסיע פון גאנצען קאבינעט.

פרעמיער בארטעל האט קאנפערירט מיט׳ן מלוכה־פרעזידענט איבער א האלבע שעה. צי די דימיסיע איז אנגענומען געווארען אדער נישט, איז נישט בעקאנט.

ווי מען שמועסט, זאל דער מלוכה־פרעזידענט האבען ערקלערט דעם פרעמיער בארטעל, אז ער נעהמט זיך א פאר טעג צייט אויף א ישוב־הדעת און דערווייל האט ער בעפולמעכטיגט אלע מיניסטארן ווייטער צו פיהרען די לויפענדע מלוכה־ענינים.

עס איז כאראקטעריסטיש, אז די אויסלענדישע קארעספאנדענטען, וועלכע זענען שטענדיג גוט אינפארמירט פון מאסגעבענדע קרייזען האבען טעלעגראפירט אין זייערע צייטונגען, אז די ביטע וועגען דימיסיע איז נישט אנגענומען געווארען.

אפיציעלער קאמוניקאט וועגען רעגירונגס־קריזיס

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) שפעט אין אווענט האט דאס פרעסע־ביורא פון מיניסטארען־ראט פערעפענטליכט פאלגענדען אפיציעלען קאמוניקאט:

דער מלוכה־פרעזידענט, בעקומענדיג די ביטע פון פרעמיער בארטעל וועגען דער דימיסיע פון קאבינעט, האט אויסגעדריקט זיין פערוואונדערונג פאר וואס דער סיים האט גורם געווען צו א רעגירונגס־קריזיס אין א מאמענט ווען די ארבייטען איבער׳ן בודזשעט זענען נאך נישט פערענדיגט.

שבת נאכמיטאג איז דער מלוכה־פרעזידענט איינגעלאדענט געווארען צום מארשאל פילסודסקי, כדי ארומצורעדען די געשאפענע סיטואציע, ווי אויך צו בעקענען די מיינונג פון מארשאל פילסודסקי, וועלכער האט א לענגערע ערפאהרונג אין דער אנפיהרונג מיט מלוכה־ענינים.

9 א זייגער אין אווענט האט פרעמיער בארטעל אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט מארשאל פילסודסקי.

צווייטער טאג פון רעגירונגס־קריזיס

קלאנגען וועגען דער קאנדידאטור פון מארשאל פילסודסקי אלס פרעמיער

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין געגענזאץ צו דעם פרייטאגדיגען טאג, איז היינט אין סיים געווען פערהעלטניסמעסיג רוהיג. די דעפוטאטען פאהרען אהיים און עס זענען בלויז געבליבען די פיהרער, וועלכע זענען געבליבען אויפ׳ן פלאץ און ווארטען אויפ׳ן אויסגאנג פון דער פערוויקעלטער לאגע.

היינט האט געזאלט פארקומען זיצונגען אין א רייה קאמיסיעס. צוליב דער געשאפענער לאגע זענען זיי אבער אבגערופען געווארען.

אין שייכות מיט׳ן קריזיס קורסירען ארום אין די סיים קולוארען פערשידענע קלאנגען, ווערסיעס, און פלאטקעס וועגען דער פערזאן פון קומענדיגען פרעמיער. א חוץ די קאנדידאטורען פון סקלאדקאווסקין און אנדערע זענען נאך צוגעקומען די נעמען פון גענעראל רידז־שמיגלי, מאטושעווסקי און אנדערע. זעהר כאראקטעריסטיש פאר דעם איצטיגען קריזיס איז די פרישע ווערסיע, וואס האט היינט קורסירט, אז אלס פרעמיער זאל בעשטימט ווערען מארשאל פילסודסקי.

יעדענפאל איז זיכער, אז דער שליסעל פון דער סיטואציע געפינט זיך אין בעלוועדער.

בילאנס פון באנק פאלסקי

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער בילאנס פון באנק־פאלסקי פאר ערשטער דעקאדע פון חודש מערץ בעווייזט א גאלד־רעזערוו פון 701,110,000 זל. ה. ת. מיט 54,000 מעהר ווי אין דער פערגאנגענער דעקאדע.

דער וועקסעל פארטפעל איז געפאלען אויף 31,951,000 און בעטרעפט 636,417,000 זל.

באמבען־אטענטאטען אין דייטשלאנד

בערלין, 15 (ספ. טעל.) אויפ׳ן שטאט־ראט אין אלדענבורג איז אין דער פערגאנגענער נאכט אויסגעפיהרט געווארען א באמבען־אטענטאט, וואס איז נישט געלונגען נאר א דאנק דעם שלעכטען קאנסטרוקציע פון מינדער.

אין אטענטאט האט זיך וואהרשיינליך בעטייליגט די ארגאניזאציע פון פויערים־פעהבאנד, וואס האט שוין אויף איהר געוויסען א רייה באמבען־אטענטאטען אין דייטשלאנד.

ניו־מינסטער, 15 (ספ. טעל.) שבת נאכמיטאג איז אין א קעלער פון פינאנץ־אמט געפונען געווארען א טייוועלס־מאשין. דאס ווערק פון דער טייוועלס־מאשין איז געווען אנגעשטעלט אויף האלב דריי ביינאכט. די אייל־קאן, וואס איז געווען פערבונדען דורך עלעקטרישע דראהטען מיט דעם ווערק איז אנגעפילט געווען מיט א מעגע אויפרייס־שטאף. די אטענטעטער האט מען נישט געכאפט.

היינט, זונטאג, פ׳ תשא תר״ץ (16. מערץ 1930), 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר די יעהרליכע

גענעראל־פערזאמלונג

פון דער „תלמוד תורה", אלעקסאנדראווסקא 13 אין לאדז אין אייגענעם לאקאל מיט פאלגענדער טאג־ארדנונג:

1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג, 2) וואהלען פון א פארזיצענדען, 2 אססעסארען און סעקרעטאר, 3) בעריכט פון דער רעוויזיאנס־קאמיסיע, 4) קאסע־בעריכט, 5) בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג, 6) בודזשעט אויפ׳ן יאהר 1930, 7) וואהלען פון א פערוואלטונג, רעוויזיאנס־קאמיסיע און קאנדידאטען, 8) פרייע פארשלאגען.

אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צאהלרייך און פינקטליך צו ערשיינען. די פערוואלטונג

בעמערקונג: אין פאל, ווען עס וועט נישט ערשיינען אין אויבענדערמאנטען טערמין די געהעריגע צאהל מיטגלידער, קומט פאר די פאלגענדע פערזאמלונג דעמזעלבען טאג, 6 אזייגער.

5497

Dr. med.
E. Reicher
הויט־ און וועגערישע קראנקהייטן
היילונג מיט זיאטערמיע און עלעקטראטעראפיע
28 פאלודניאווא 28
נעמט אן פון 8—10 פרי און פון 12—2 נאכמ.
און פון 7—8³⁰ אוו. זונטאג פון 9—2 נאכמ.

ווילט איהר זיך פון א יער רעוומאטיזם, גיכט בעפרייען?
ציהענדע, שטעכענדע שמערצען אין די גלידער און געלענקען, געשוואלענע גלידער־ טערקריפעלטע הענד און פיס, ציקען, שמעלען, ציהען אין פערשידענע קערפער טיילען און שוואכקייט אין די אויגען — דאס זענען די פאלגען פון רעוומאטישע און גיכטישע ליידען, וועלכע מוזען בעזייטיגט ווערען, ווייל אנדערש קען די קראנקהייט זיך פערגרעסערן

איך לעג אייך פאר
א היילענדע טרינק־קור, וועלכע שיידעט אויס די וועקסעל־שטאף און שווימט מיט האַרן־זוירע, דאס איז נישט קיין שום אייגעריבענע אונגעזונדער אדער געהיים־מעדיצין, נור א פראדוקט, וואס די גאנצע מעדיצין האט פאר די קראנקע מענשהייט געשענקט.
יעדען איינציגען א פראבע אומזיסט!
שרייבט מיר ספאפארט און איהר דערהאלט געגעליך אומזיסט און פראנקא א פראבע צוזאמען מיט ערקלערונגען דורך דער פערמיטלונג פון מיינע אין אלע לענדער אנערקענטע לאגערן און דאמאלס וועט איהר זיך אליין איבערציינען איבער דער אונשעדליכקייט פון דעם מיטעל ווי אויך איבער זיין שנעלער ווירקונג.
AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstr. № 5. Abt. 43

לאדז
16 מערץ 1930.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
16 מערץ 1930

„ארט“
און זיינע שותפים

די פייערליך־פראקלאמירטע פאראייניגונג פון די פיר יודישע געזעלשאפטען „ארט“, „טאז“, „יעקאפ“ און „יתומים־פערבאנד“ איז א פרישער אויסדרוק פון'ם געזאל יענע קוואלען אויפשטייג פון אונזער געזעלשאפטליכען לעבען פאר דער נאכ'מלחמה'דיגער צייט.

די עצם נטית אונזערע צו שאפען חברות, איז אן עכט־יודישע טראדיציע פון אלטע אלטע צייטען. אבער סיי דער אינהאלט און סיי די פארם פון דאס די פיר געזעלשאפטען זענען העכסט מאדערנע און געהערען אינגאנצען צו דער נייער צייט.

פאר דער מלחמה האבען אט די פיר אמעריקאנער פשוט לחלוטין נישט פערנומען די מוסדות און די העכער פון די יודישע פאלקס־טוערס.

אונזערע יתומים האבען זיך געוואלגערט פערוואלטע, זענען אויסגעוואקסען ס'רוב ביינגער פון דער אנטער־וועלט, און קיינער האט וועגען זיי נישט געטראכט.

פאר'ן געזונד פון דער יודישער בעפעלקערונג זענען געווען ביקור־חולים, שפיטאלען, שפעטער אויך „לינת־הצדק“־חברות, אבער וועגען א אלע ברייטען געזעלשאפטליכע און מעדיצינישען פערנעמען, ווי „טאז“ האט מען אפילו נישט געחלומט.

„ארט“ איז געווען בלויז א אגענטור, וואס איז א פאר צעהנדליג יאהר געגרינדעט א פערשימעלטע ער אויף די פאליצעס פון'ם רוסישען מיניסטעריום וועגען וואס די ברייטע געזעלשאפט האט אפילו קיין טונקעלע אהנונג נישט געהאט.

די עמיגראציע־פראבלעם האט רווקא יא פערנומען די מוחות, אבער נאכדעם ווי דער פארלייט טעריטאריאליזם האט נאכגעלאזט, איז די עמיגראציע־הברה פערוואנדעלט געווארען אין אן אינפארמאציע־ביורא מיט גאנץ בעגרעניצטע קאמפעטענצען.

אין די לעצטע יאהרען זענען אויך די אלטע אינסטיטוציעס ווי אנגעוואקסען כליגען פון הויך־קולטורעלען פערנעהם. מ'קען זאגען, אז ארום זיי גרופירען זיך איצט די בעסטע וועלטליכע כוחות פון א גאנצער יודענשאפט. וואס ליגען אריי אין דער ארבייט זייער גאנצע אינטעליגענץ און פאנטאזיע און וועלט־באנעם. ס'איז דעריבער קיין חידוש נישט, וואס גראד די דאזיגע פיר אינסטיטוציעס האבען זיך פעראייניגט, צו פיהרען בשותפות'דיגע ארבייט. ס'וועט זיין א חברותא, וואו איינער מיט'ן אנדערן וועט זיך נישט דארפען שעהמען.

ס'איז נאך דערווייל נישט גענוג קלאר, צי ס'איז דא די דאזיגע פעראייניגונג געהאט: צי ס'איז בלויז א טעכנישע בשותפות אויף געלד־אקציעס, אדער אן אמעריקאנער ארגאנישער צונויפגוס און אין גרויסער געזעלשאפט מיט פערשידענע פונקציעס ווי א מאדערנע צדקה־גדולה.

אויב ס'זאל אזוי זיין, וואלט עס פאר „ארט“ געווען אי א געוויסען זינען א צוריקגאנג.

אויב ס'זאל זיין אזוי, וואלט עס פאר „ארט“ געווען אי א געוויסען זינען א צוריקגאנג.

ווייל די אויפגאבען פון „ארט“ זענען א סך ברייטערע, ווי פון די איבעריגע דריי שותפים. „ארט“ וואלט דאך פאקטיש אויף זיינע פלייצעס געדארפט טראגען די געוואלדיג־גרויסע פראבלעם פון איבערשיכטען די יודישע בעפעלקערונג דורך פראדוקטיוויזאציע.

ס'איז שטארק צום בעדויערען, וואס נישט בלויז די עסקנים פון „ארט“ אזוי צענטער און אויף דער פראווינץ, האבען נישט גענוג אמביציע, אויפצוהויבען א בעוועגונג, וואס זאל ארומכאפען די מאסען און די יוגענד, א בעוועגונג, וואס זאל נישט בלויז זאמלען געלד, נאר אויך פאנגען נשמות, א בעוועגונג מיט א ברייטען האריזאנט און מיט ליכטיגע אויסזיכטען אין עתיד, — נאר אויך די ווארט־פיהרערס און אונזערע האלטען נישט פאר נויטיג, אנצעווייזען אויף ברייטערען שליאך. אין וועלכען „ארט“ וואלט זיך געדארפט פערנעהמען.

אין דעם פראקטישען פראגראם פון אונזער „ארט“־טעטיגקייט זענען פערהאן אזעלכע געביטען וואס טראגען שוין איצט אין זיך דעם עמבריא פון'ם גרויסצוקינגען פאליטישען שאפונג. אזוי, למשל די געציינ־בעוועגונג און די גרינדונג פון ווארשטאט־שולעס. אבער כדי די דאזיגע שפראצען זאלען קענען אויסוואקסען אין א פאלק־בעוועגונג מיט גראנדיעזע צילען, דארפען זיי ארויסגעטראגען ווערען פון די אינטעליגענטיש־פאלעבאטישע ספעקטען אין דער ברייטער פעלד פון מאסען־בעגייסטערונג און פון יוגענדליכען אימפעטוס.

צו דער ארבייט אין „ארט“ וואלט מען געדארפט קומען נישט בלויז מיט אלטרואיסטישע געפיהלען, נאר מיט א גאנץ פרעציזירטען נאציאנאל־פראגרעסיווען קוק אויף דער יודישער פאליטיק און מיט א ברענענדיגען ווילען, אויסצוברעכען פאר אט דער פאליטיק די געהעריגע וועגען סיי אין אונזער אייגענער, סיי אין דער אויסערליכער וועלט.

„ארט“ דארף זיין נישט בלויז ארבייט, נאר אויך קאמף, און אט אין דעם פרט קען די חברשאפט מיט די אנדערע סאלידע געזעלשאפטען פערנטען די עסקנים פון „ארט“, האלטען זיי נעבונדען און די האמען פון מאדערנער וואוילטעטיגקייט.

די רוהיגע בעקוועמליכקייט, וואס די פעראייניגונג שאפט, איז נישט געזונד פאר א געזעלשאפט וואס איהר צוועק דארף זיין, רייסען און ברעכען די סאנווענציאנעלע בעגריפען און פערהעלטענישען.

פ. ק.

גרינדונג פון א פויליש־פארטוגאלישער האנדעלס־קאמער
פארזיצער פון דער קאמער איז אינזש. שמואל שווארץ

ליסאבאן, (י. ט. א.) דא איז ארגאניזירט געווארען א פויליש־פארטוגאלישע האנדעלס־קאמער, וואס האט זיך געשטעלט פאר אן אויפגאבע צו שטיצען די ענטוויקלונג פון די האנדעלס־בעציהונגען צווישען פוילען און פארטוגאל.

אלס פארזיצער פון דער האנדעלס־קאמער איז געוועהלט געווארען דער בעקאנטער יודישער אינזשיניער ה' שמואל שווארץ. די האנדעלס־קאמער איז צוגעטרעטען צו ארגאניזירען אין ליסאבאן אן אויסשטעלונג פון פוילישע אויסארבייטונגען, וואס וועט שפעטער איבערגעטראגען ווערען קיין פארטא. גלייכצייטיג האט די האנדעלס־קאמער בדעה צו ארגאניזירען אין ווארשא אן אויסשטעלונג פון פארטוגאלישע פראדוקטען און אויסארבייטונגען.

עס ווערט אויך פראיעקטירט אן אויספלוג פון סוחרים און אינדוסטריעלער קיין פארטוגאל, וואס וועט אויפגענומען ווערען דורך דער פארטוגאלישער רעגירונג און די האנדעלס־קרייזען. אין צוזאמענהאנג דערמיט פאהרט אפ אין קורצען דער פארזיצער פון דער האנדעלס־קאמער ה' שווארץ קיין פוילען.

דער אדרעס פון דער פויליש־פארטוגאלישער האנדעלס־קאמער איז פאלגענדער: קאמערא דא קאמעריציא פאלאקא עט פארטוגאל, ליסאבאן פראצא דא מוניציפיא 1923.

דער גרויסער פאליטישער פראצעס אין כארקאוו
ווי אזוי האט געוואלט לעזען די יודען־פראגע דער „פערבאנד פון בעפרייען אוקראינע“

מאסקווע, (י.ט.א.) דער בעשולדיגונגס־אקט אין פראצעס געגען די 5 פיהרער פון דעם קאנטררעוואלוציאנערען „פערבאנד צו בעפרייען אוקראינע“, וואס האט זיך די טעג אנגעהויבען אין כארקאוו, ענטהאלט אויך א רייה בעהויפטונגען, ווי אזוי די פיהרער פון „פערבאנד“ האבען געהאט בדעה צו לעזען די יודען־פראגע נאכ'ן אפרייסען אוקראינע פון ראטענפערבאנד.

דער „פערבאנד פון בעפרייען אוקראינע“ האט געפלאנט צו מאכען א פאגראם אויף די יודישע קאלאניסטען און אבנעמען ביי זיי צוריק די ערד, וואס זיי האבען צוגענומען ביי די אוקראינישע פויערים. דער בעשולדיגונגס־אקט דערצעהלט, אז די „יודען־פראגע“ איז נישט איינמאל בעהאנדעלט געווארען דורך די פיהרער פון פערבאנד, וועלכע האבען אויף זייערע בעראטונגען בעשלאסען. 1) דאס נאכ'ן דורכפיהרען ערפאלגרייך דעם אויפשטאנד אויף אוקראינע וועלען זיי ארגאניזירען א שחיטה אויף יודען, 2) ארייננעצען די איבערגעבליבענע יודען אין וואגאנעס און זיי ארויסשיקען פון אוקראינע, 3) איינפיהרען א פראצענט־נארמע פאר יודישע רעגירונגס־אנגעשטעלטע.

דער בעשולדיגונגס־אקט גיט אויך איבער, אז די מיטגלידער פון דער געהיימער אנטי־סאוויעטישער ארגאניזאציע, פלעגען אויך איצט, אונטער דער סאוויעטישער מאכט, פראקטיצירען שארפען אנטיסעמיטיזם אין יענע אינסטיטוציעס, וואו זיי האבען פערנומען הויכע אמטען.

12 חזנים און שוחטים אין אוקראינע ווערען אויס כלי קודש
זייער בריף אין כארקאווער „שטערן“

מאסקווע, (י. ט. א.) דער כארקאווער „שטערן“ פערעפענטליכט אן אפענעם בריף פון 12 חזנים און שוחטים אין אוקראינע, אין וועלכען די לעצטע ערקלערען, אז זיי פערווארפען זייער רעליגיעזע פראפעסיע און זאגען זיך אפ פון זייער פריהערדיגער טעטיגקייט. דער „שטערן“ טיילט דערביי מיט, אז לעצטענס זענען דערהאלטען געווארען צעהנדליגער בריף פון רבנים און אנדערע „כלי קודש“, וואס האבען פערלוירען יעדע עקאנאמישע עקזיסטענץ־מעגליכקייט און פרובען איצט בעפרייט צו ווערען פון הויכע שטייער־אבצאהלען דורך אפזאגען זיך פון זייערע רעליגיעזע בערופען.

הרב דוב בער מייזעלש
דער קעמפער פאר פוילענס בעפרייאונג

דעם חודש איז געווארען 60 יאהר זייט ס'איז נפטר געווארען דער גרויסער פאטריאט, געוו. ווארשאווער רב דוב בער מייזעלס ז"ל. זעלטען ווער פון'ם יענגען דור קען דעם נאמען פון'ם נפטר וועלכער איז ענג פערבונדען מיט דעם פוילישען אויפשטאנד פון יאהר 1863. אבער דער עלטערער דור, בפרט די וועטעראנער דערמאהנען דעם דאזיגען נאמען מיט גרויס יראת הכבוד, אלס איינעם פון די, וואס האבען ליב געהאט דאס פאטערלאנד און האט געליטען פאר דעם ווענעגריג אין ציטאדעל, וואוהין ס'האבען איהם אריינגעווארפען די מאסקווער אקופאנטען.

פאר'ן אנקומען קיין ווארשא האט ער געלעבט אין קראקא, וואו ער איז געווען אויבעררבינער און אויסגעוועהלט געווארען אלס סענאטאר פון דער פריי שטאט (קראקא איז דעמאלט געווען א פריי שטאט). שפעטער ווען אין עסטרייך איז איינגעפיהרט געווארען פארלאמענטאריזם, איז ער אויסגעוועהלט געווארען אלס דעפוטאט פון קראקא אין פארלאמענט האט ער געהערט צום פוילישען קאלא וואו ער איז געווען זעהר אנגעזעהען און האט זיך זעהר שטארק בעפריינדעט מיט'ן פארלאמענט־פרעזידענט פראנץ סמאלקע, קורץ פאר'ן יאנואר־אויפשטאנד איז מייזעלס געווארען אויבעררבינער אין ווארשא.

א מענש פון הויכער אלגעמיינער קולטור איז ער זיך געווארען פאפולער אויך ווייט אויסער די יודישע קרייזען. ער האט אבער אויך בעקומען א שטארקען איינפלוס אויף דער יודישער געזעלשאפט און האט דארט אויסגענוצט זיין איינפלוס, כדי צו פראפאגירען דעם אידעאל פון פוילישען אומאפהענגיגקייט און האט ביי יעדער געלעגענהייט דאס דעמאנסטרירט ווען בעת דער פרייהייטס־דעמאנסטראציע אין ווארשא זענען געשאסען געווארען 5 דעמאנסטראנטען און זייער לויה איז פערוואנדעלט געווארען אין א גרויסע מאניפעסטאציע פאר פוילענס בעפרייאונג, האט זיך אין דער לויה אפיציעל בעטייליגט דער רב מייזעלס בראש פון'ם גאנצען ראבינאט. דער דאזיגער אקט, וואס האט געהאט א וויכטיגע פאליטישע בעדייטונג, איז פערראייביגט געווארען דורכ'ן גרויסען פוילישען קונסט־מאלער מאטעיקא.

הרב מייזעלס האט זיך בעטייליגט אין פערשידענע דעמאנסטראציעס, רעליגיעזע אקציעס, קאמיטעטען א. א. וו. און זיין הויכער פאטריאטיזם האט ער איינגעפלאנצט אין די ברייטע יודישע מאסען, מיט וועלכע ער איז געקומען אין א דירעקטען קאנטאקט און אין וועלכע ער האט געהאט א שטארקען איינפלוס. און זיין ארבייט אין דער ריכטונג האט געבראכט זעהר בעדייטענדע רעזולטאטען אויף אזוי פיל, אז ווען ס'איז אויסגעבראכען דער אויפשטאנד, האבען אין איהם אנטייל גענומען נישט נאר די וועלטליכע יחודים, נאר גרויסע מאסען פון דורכשניטליכע יודען.

פאר די מאסקווער אקופאנטען האט נישט געקענט זיין קיין סוד מייזעלס טעטיגקייט, איינמאל איז ער ארויסגערופען געווארען אין שלאס און דארט האט דער צארישער „נאמיעסטניק“ אנגעהויבען איהם מאכען פארווארפען, הלמאי ער חברט זיך מיט די „בונטאווטשיקעס“, און דאס איז א רעכט דעם צאר פאר זיינע פאטערליכע זארגען וועגען אייך, פאר די אלע טובות וואס ער טוט אייך? — האט ער געפרעגט דעם רב.

און דער נאמיעסטניק האט דערהערט א תשובה פון וועלכער ער איז געווארען איבערראשט:

„... קענען גיט די חסדים פון זיין צארישער מאיעסטעט און מיר אבטען דעם צאר ווי א פאטער אבער פוילען איז אונזער מוטער און דארט וואו די עלטערען צאנקען זיך ארום האלטען די קינדער געוועהנליך דעם צד פון דער מוטער“.

די דאזיגע תשובה האט מייזעלס'ן שפעטער געקאסט זיין פרייהייט. ער איז ארעסטירט געווארען, און אפגעזעסען עטליכע חדשים און ציטאדעל און איז שפעטער אינגאנצען ארויסגעשיקט געווארען פון פוילען. א צייט שפעטער איז ער צוריקגעקומען קיין ווארשא וואו ער איז געשטארבען דעם 15. פעברואר 1870 י. און איז געקומען צו קבר ישראל אויפ'ן יודישען בית עולם אויף אקאפאווע.

אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט עטליכע צעהנדליג טויזענט מאן, יודען און נישט יודען, און די לויה איז פערוואנדעלט געווארען אין א פאלקס מאניפעסטאציע.

נאך פאר'ן קריג האט קראקא בעעהרט דעם אנדענק פון'ם גרויסען נפטר, אנרופענדיג די גאס אויף זיין נאמען, אין קאנגרעס־פוילען, וואס האט נאך געשמאכט אונטער דער פוילישער אקופאציע האט מען דאס נישט געקענט מאכען. איצט צום 60־יאהריגען טאג פון זיין פטירה וואלט ווארשא און לויט איהר בייששפיל אויך אנדערע גרעסערע שטעט געדארפט געפינען אן אופן ווי אזוי צו פעראייביגען דעם נאמען פון גרויסען יוד און גרויסען פוילישען פרייהייטס־קעמפער.

אויך די יודישע קהלות וואלטען געדארפט אויף א פאסיגען אופן געדארפט דעם נאמען פעראייביגען.*)

*) זיי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין פרייטאג־נומער, האט דער ווארשאווער שטאדטראט בעשלאסען אנצורופען א ווארשאווער גאס אויפ'ן נאמען פון הרב מייזעלס. די רעד.

ארטור גאלדשטאט.

קאמוניסטען ארויסגעווארפען פון פארטיי פאר אנטיסעמיטיזם

מאסקווע, (י.ט.א.) דריי מיטגלידער פון דער יוגענדליכער קאמוניסטישער פארטיי, די ארבייטער באנדארענקא, יורקאוו און ליזוגאוו, זענען אויסגעשלאסען געווארען פון דער פארטיי אלס שולדיגע אין אנטיסעמיטישע פערפאלגונגען אויף דעם יודישען ארבייטער אווראסיס, אויף דער פאבריק „קאמאינטערן“ אין קלינצי (מינסקער קרייז). זעקס אנדערע ארבייטער, נישט קיין קאמוניסטען, זענען ארויסגענומען געווארען פון דער ארבייט און אויסגעשלאסען געווארען פון פראפעסיאנעלען פאראיין פאר די זעלבע פערפאלגונגען אויף אווראסימען.

צעהן טויזענד יודען
איינגעארדענט אין אינדוסטריע אין רוסלאנד.

מאסקווע, (יט"א) לויט דער מיטטיילונג פון אוקראינער „קאמזעט“ זענען אין משך פון די לעצטע מאנאטען צעהן טויזענד יודען פון אוקראינע איינגעארדענט געווארען אויף פערשידענע צווייגען פון דער סאוויעטישער אינדוסטריע. דער צענטראל־קאמיטעט פון דער יוגענדליכער קאמוניסטישער פארטיי אין ווייס־רוסלאנד האט בעשלאסען ארויסצושיקען אויף דער טראקטאר־פאבריק „טראקטאר־סטראי“ 1,200 יונגע קאמוניסטען, א העלפט פון זיי זאלען זיין יודען.

קריסטען

ווי איך בין גרוי געוואָרען איבערנאַכט

(ערצעהלונג)

פון אביגדור פייערשטיין

פון העברעאיש: יצחק איסאַקסאָן

יעצט פון אייך האט זוכה געווען צו זעהען, ווי מ'גראבט זיין א געגעם קבר? —

דער מלחמה־גאט האט מיט מיר געטון דעם ראזינען חסד, וואס כ'בין געווען געצוואונגען אין פערלויף פון איין נאכט.

אלס אויסקוקערס זענען מיר געשיקט געוואָרען צום שונאס פראנט, זאלבפינף. צופעליג זענען מיר געווען דריי יודען און צוויי נישט־יודען. איך, פערזענליך, האב נישט ליב די ראזינע רעפיטי־טעם: „יוד" — נישט יוד", נאר אין דעם פאל, וואס איך דערצעהל דא, האט מען נישט געפרעגט דער גורל, צי מאך אין א־אונטערשיד צווישען יוד און נישט יוד. איך בין געצוואונגען געווען צו דער־פיהלען מיין יודישקייט — און בת שורער.

אלזא: דריי זענען מיר געווען יודען און צוויי מאדיארען. אונז איז שוין געלונגען צו בעקוקען זיכטיגע ראטען פון שונאס פראנט, ווען פלוצלונג — זענען מיר אריין אין געיעג. דער אוואנגארד פון שונא האט אונז ארומגערינגעלט פון אלע זייטען און ס'איז נים געווען קיין רעטונג. מיר זענען געפאנגען געוואָרען: צעהן א זייגער אין אוונט. אונזערע פאנגער, בייא דרייסיג אין צאָהל, האבען אונז געפיהרט אין א קליין און האלב הריב געווארענעם דארף, זיי האר־בען אבער נישט זוכה געווען אונז אלע צו ברענגען צו זייער קאמענדאנט: א נער פון אונז, א מאדיאר, איז פון מיטען וועג אנטלאפען צוריק — — און נאכדעם, ווי מען האט אונז בודק חמץ געווען ווי ס'בעדארף צו זיין און מ'האט אפילו ביי אונז צוגענומען די נאז־טיכלעך — אלץ איז ביי זיי אין די אויגען געווען חמץ פאר אונז, האט מען אונז איינגעפיהרט צום קאמענדאנט. מיר זענען צוגע־קומען צו א נידריג הויז אין דארף. דאס הויז: א צעפאלענער בנין, געדעקט מיט פערפוילטע שטרוי און איינגעזונקען ענגליך אויף אנ'אריעמען גאליציאנער ס'היטעל, ס'הייסט, דער דאך, אויף דער זייט און פון אין לאך שטעקט ארויס איין איינציגער אויער: עפעס א שמאטע פון בוידעם; די קליינע אייגעלעך, די שטענדיג פינסטערע און אפענע נאר אויף דער העלפט — די פענסטער — שטעהען און אויף אונז זייערע ביטערע בליקען, פון וועלכע ס'קוקט ארויס א בעזאלטענער האס, דער האס פון דער באנדע, וואס הערשט צייטווייליג אין די מקומות. פון דעם כלומרשטען הויז האבען זיך ארויסגעריסען צו אונז שכורע געשרייען. קולות טו, בואנעס, פער־טשאדעטע פון טרינקען און געזאנג — מיר האבען איהר גלייך דערקענט — האט איז די רוסישע קאמאנדע.

ס'האט אונז אריינגעפיהרט אין דער שכורער הייזקע, ווען ס'האט זיך געעפענט די טיר — האט ריח פון בראנפען און שטיקענדען רויך, גלייך זי וואלט געעפענט איהר פאסקודנע מויל און געהויכט אויף אונז א ווען געטון א היין געמישט מיט'ן, אויף אונז מיט'ן שמוץ פון איהרע שכורע לונגען, וואס מ'האט בלינד דאס אויג, פערטויבט דאס אויער און פעראומרייניקט דעם אטעם.

ווען מיר האבען זיך ארומגעקוקט, האט זיך אונז פארגעשטעלט אנ'אנגעווארפען בילד: א גער־רייטער טיש, פול מיט פלעשער און גלעזער, וואס שטעהען אין טייכלעך פון געטראנקען פערשידענע און קאליר און ריח, וואס האבען זיך אויס־געגאסען אונטער זיי. ארום טיש זענען געזעסען סאלדאטען פערשידענע רוסישע אפיצירען: אינטענדאנטעריע, קאַ־וואלעריע, קאזאקען און גוואַרט שטירים, וואס טרינ־קען, רויכערען און הוליען ברייט, שוין אויף דער העלפט פון זינען. דער רוסישער אונטער־אפיציר, וואס האט אונז געפיהרט, האט זיך אויפגעשטעלט פאר איינעם פון זיי אויסגעצויגען סאלדאטיש און איהם ראפארטירט, אז ער האט געבראכט עסטרייכישע געפאנגענע. דער אפיציר, וואס האט שוין גארנישט געוועהן פון שכרות, האט אויף איהם א קוק געטון מיט פערגלאזטע אויגען און ווי איי־נער, וואס פערשטעהט איהם, האט ער געזאגט: גוט, גוט, געה אוועק, אויף אונז האט ער זיך נישט אומגעקוקט, ער האט אפילו נישט געהאט ווענען אונזער מינדער־וויכטיגער עקזיסטענץ. ער האט גע־זונגען און געטרונקען און די, וואס ארום טיש — נאך איהם. א נער פון זיי האט אנגעהויבען טרוקען א יודיש ליד, אבער דאס האט נישט געשטערט די אנדערע, וואס האבען בכלל נישט צוגעהערט. קיין וויכטיגקייט די הארמאניע געשעהען, ווי אלע מערוקען יעדער איינער זיין בעזונדער ליד — — —

דערווייל האב איך מיך ארומגעקוקט. די ווענט זענען געווען בעהאנגען מיט הייליגע בילדער און שפיגלעך, וואס האט זיך כמעט די בורישען אונ־טער'ן שטויב, וואס איז אויף דעם געלעגען. אויפ'ן בעט איז געלעגען צושפרייט א־אפיציר און געכראַ־פעט פון דער טיפעניש פון נאז. דאס כראפען האט בישט וועניג זיך צוגעפאסט צום טמאה־הוימן פון זיינע חברים. אויפ'ן פריפעטשיק האט געברענט א פייער און אויף דעם איז געשטאנען א פאן פול מיט שטיקלעך הויר, וואס האט געשפריצט און גע־קאכט צארנדיג. דער ריח, וואס איז פון דעם געגאנגען, האט זיך אויסגעמישט מיט'ן ריח פון וויין און רויך און אין בער'ישענדיגער הארמאניע, וואס רעגט אויף ביז צו ברעכען. און אונטער'ן טיש איז געלעגען א מענש... און שוין בעוועגונג. איך האב זיך אין איהם גוט איינגעקוקט — ער האט נישט געהאט קיין קאפ.

איך בין אינגאנצען אויפגעציטערט געוואָרען. דאס שכרות, וואס פערטומעלט מיך, האט זיך אויסגעוועבט, נישט הילענדיג, האב איך א קוק געטון מיינע חברים אין פנים אריין.

— וואו איז דער קאפ?!

מיר האבען איהם געפונען: דער קאפ איז געווען אויפ'ן טיש, צווישען די פלעשער און די פיל גלעזער, אין א טייכעלע פון רויטען וויין, און נעד־שטאנען דער קאפ, יא, ער איז געשטאנען אויף זיין האלבען נאקען — — זיינע אויגען אויף דער העלפט אפען, און אין מויל האט זיך געראָוכערט א ציגאר.

ס'איז נישט געווען שווער צו דערקענען — א יודישער קאפ... וועדער עס בעוויזט א שפראך פון טייוואלים און ביזע גייסטער וועט געפינען ווערטער פאר יענעם געפיהל, וואס האט געוואטען און בלוט אין יענעם מאמענט. טויטע קערפער, צעהאקטע, פערוואונדעטע, מיט אפגעשניטענע אברים זענען נישט קיין אויסערגעוועהנליכע זאכען אין מלחמה־צייט. דערפאר איז דאך עס א מלחמה פאר גערעכ־טיקייט און פרייהייט. אבער דאס בילד איז עפעס מעהר פון דעם, וואס גערעכטיקייט און פרייהייט קענען בערעכטיגען.

דאס אלץ טראכט זיך איצט, פערשטעהט זיך, ווען איך בעשרייב דעם פאקט: אבער בשעת מעשה האב איך גארנישט געטראכט. א מישמאש פון פאפיראסען־רויך, פון געטראנקען ריחות, געמישט מיט מענשען בלוט, וואס איז נאך זיכער געווען וואַרים, האט אינגאנצען צורודערט מיין מוח. מיינע אויגען האבען אנגעהויבען צו טאנצען און זייערע לעכער, מיין הארץ האט זיך אנגעהויבען הייבען, האבען און זיך רוקען אין האלז אריין, אויף מיין צונג האב איך דערפיהלט, ווי א טעם פון ס'יונגע זיסער און געזאלצענער אין איינעם און אין קאפ האבען זיך גענומען בעוויזען געשטאלטען און בילדער פון'ם גהינום.

פון'ם דאזיגען טומעל האט מיך אויפגעוועקט די שטימע פון'ם עלטסטען, וואס ביים טיש, דעם קאמענדאנט:

— ווער איז פון אייך דער עלטסטער?

איך האב אראפגעשלונגען מיין פאסקודנע סליונע, די לייבלעכע, מיין קאפ האט זיך מיר אנ־געהויבען דרעהען.

— איך.

— דו ביסט א יוד?

— יא —

— זעהר גוט. ווער נאך פון אייך איז א יוד?

— איך, — האט געענטפערט א נער פון מיינע חברים.

— דאס זעה איך. די ערמה רוט אויף דיין פנים. און ווער נאך?

— איך, — האט געענטפערט מיין צווייטער חבר מיט א ציטערדיגער שטימע, אין א שוין כארב.

— אלע זייט איהר יודען! צו א די טייפלען! א באנדע יודען! איך דו? האט ער זיך געווענדעט מאדיאר.

— איך... ניין.

— אלזא: דריי יודען, — האט געזאגט דער אפיציר, — זעהר גוט.

— אויסגעצייכענט! — האט אונטערגעכאפט א צווייטער. — אין צייט זענען זיי געקומען, כ'לעבען אין צייט...

— ווייסט איהר יודען, וואס איז היינט? כ'האב זיך דערמאהנט, אז היינט איז ווייהנאכ־טען, כ'האב געשוויגען. און דער אפיציר האט גערעדט ווייטער:

— היינט איז א הייליגער טאג, יודען, א גרויסער יום טוב, דער געבורטס טאג פון גאטס זון. איהר ווייסט וואס דאס הייסט?

— יא! — האבען מיר אלע ווי איינער געענט־פערט מיט א טרוקענער שטימע.

— גוט; אודאי ווייסט איהר. איהר מוזט דאך וויסען דעם יום טוב בעסער פאר אונז, פאר די קריסטען. א דאנק אייך האבען מיר דאך דעם דאזיגען יום טוב. איהר האט געהאלפען דערצו, אז קריסטוס זאל אונז ריינינען מיט זיינע ווייטאגען, וואס ער האט געליטען פאר יעדען פערברעכען און זינד און דעריבער. אלס א דאנק, וועט איהר מיט אונז פייערען דעם יום טוב. פון וואנען זענט איהר, יודען?

— פון אונגארן.

— פון אונגארן? — יא, יא, מיר האט זיך, אז איך האב שוין געהערט, אז די אונגארישע יודען זענען ספעציאליסטען אין דעם... זאגט נאר, יודען, ס'איז אמת, אז ביי אייך, אז איהר אונגא־רישע יודען, זענט ספעציאליסטען אין טרינקען קריסטליך בלוט?

מיר האבען געשוויגען. מיר זענען געשטאנען ווי געפלעפטע און מיר האבען געשוויגען, וואס איז דא פערהאן צו רעדען?

— אזוי, וואס שווייגט איהר? עס איז דאך אנ'אפענער סוד... זאגט נאר, איך בעט דיך — האט ער זיך געווענדעט צו מיר — דו ביסט דאך דער עלטסטער פון אייך, די ווייסט אודאי מעהר פון זיי: ווי אזוי בעקומען די יודען ביי אייך קריסטליך בלוט?

נאך אמאל האב איך אראפגעשלונגען די סליונע, וואס איז געווען ענלעך צו אייטער אין מיין מויל און כ'האב געשוויגען און ער האט פארטגעזעצט

— אויך דו שווייגסט?! פארוואס שווייגסטו? ס'איז נישט שיין פון דיין זייט, און מאכע נאך אזוי צו שווייגען? אויב אזוי, זאג נאר דו — האט ער זיך געווענדעט צום מאדיאר — די מוזט אויך אודאי וויסען: ווי אזוי טרינקען ביי אייך די יודען קריסטליך בלוט? ווי אזוי טרינקען זיי אייער בלוט?

דער מאדיאר האט זיך אויסגעגלייכט ווי א סאלדאט, ער האט א הוסט געטון און האט געזאגט:

— הער אפיציר! ביי אונז טרינקען נישט די יודען קיין קריסטליך בלוט! ביי אונז זענען נישטא קיין מענשענפרעסער!

דער אפיציר האט געשאקעלט מיט'ן קאפ:

— פון וואסערע רעליגיע ביסטו? האט ער געפרעגט פערוואונדערט. — דו ביסט א קריסט?

— יא.

— אלזא? אלס א קריסט, אלס א קינד פון דער קריסטליכער אמונה, פערדעקסטו די יודישע זינד? אדער אפשר האסטו מורא פאר זיי? וואס?

— ניין.

— זעלבסטפערשטענדליך, האסט שוין פאר זיי נישט וואס מורא צו האבען. דא צווישען אונז וועלען זיי דיר קיין שלעכטס נישט טון, נו, זאג זשע אן מורא, אלץ, דערצעהל אלץ וואס דו ווייסט—

דער מאדיאר האט געשוויגען. ער האט זיך אין מיר איינגעקוקט און האט געשוויגען. דאס איינ־קוקען זיינס האט אין מיר ארויסגערופען א נישט אנגענעמען געפיהל, ס'האט אויסגעזעהען, ווי ער וואלט מורא האבען פאר מיר, איך האב זיך געווענ־דעט צו איהם און האב איהם געזאגט:

— זאג, זאג אנדראש; זאג, וואס דו ווייסט.

דער מאדיאר וואס איז ביז איצט געשטאנען אויסגעצויגען פאר'ן אפיציר, האט זיך אויסגעדרעהט צו מיר, און מיט א ציטערער און פעסטער שטימע, האט ער זיך דצו מיר געווענדעט אויף מאדיאריש:

— מיין האר!... איך זאג גארנישט! איכ'ל נישט זאגען קיין ליגען אט א דעם שיין!

(המשך קומט).

ס'געיעג נאכ'ן שאטען

69 (סענסאציאנעלער ראמאן)

כאפען זיך ענטלויפען איז געווען צו שפעט. בעהאלטען זיך איז נישט געווען, וואו.

אנ'אויסגאנג איז געווען בלויז איינער:

דערמאהנענדיג זיך, אז ער טראגט אויף זיך א קאסטיום פון א „פאסלאניעק", האט וואלדמאן אראפגענומען דעם קאשקעט, און איז פערשעמט געבליבען שטעהן, בעטענדיג דעם רבונו של עולם, אז די פיל זאל איהם נישט אויספאלען פון אונ־טערן לאמפאס אפויר.

אין דעמזעלבען מאמענט איז איהם ענטקעגען אנטגעגענגעקומען דער יונגערמאן.

יענער איז געבליבען שטעהן אנ'איבעראש־טער, און פערוואונדערט בעטראכט דעם „פאסלא־ניעק", וועלכער האט זיך געפארעט אומגעלומפערט מיט זיין קאשקעט.

— העי, — האט ער אויסגערופען — וואס טוט איהר דא?

— ענטשולדיגט, — האט זיך מיט דרך ארץ אפגערופען דער „פאסלאניעק" — עס האט מיך דא־אהערגעשיקט דער שווייצאר... איך האב א וויכטיגען בריף, וועלכען איך דארף אייגענהענדיג איבערגעבען זיין עקסעלענץ דעם גראף... מ'האט מיר דא געהייסען געהן גלייך מיט די טרעפען... אבער... כ'האב, דאכט זיך, נישט ריכטיג געטראפען...

— אהא! — האט זיך דערפרייט דער יונגער־מאן — אייך האט אריינגעלאזט אהער דער נאכט־לאקיי?.. געהט רעכטס!.. די ערשטע טיר!.. דער־גראף איז איצט פריי!.. איך געה אקארשט פון איהם...

דער יונגערמאן, — ווייזט אויס, טאקי בענס־דארפס סעקרעטאר — האט אנגעוויזען מיט דער האנד די ריכטונג, און איז שנעל אראנטערגעלאפען פון די טרעפ.

ער האט זיך, ווייזט אויס, געאיילט אויסצו־פיהרען עפיס א שליחות.

וואלדמאן האט מיט דערלייכטערונג אפגע־אטעמט.

זיין „פאסלאניעק"-אוניפארם איז משמעות געווען אנ'אויסגעצייכענטער פאספארט, וואס האט איהם איצט ממש געראטעוועט..

ער האט ארויסגענומען דאס קאפסולכעל פונם קאשקעט און אויף די שפיץ-פינגער האט ער זיך געלאזט ווייטער געהן.

צוקומענדיג צו דער טיר פונ'ם צימער, אין וועלכען עס איז געזעסען דער גראף, האט ער זיך איינגעבויגען און אריינגעקוקט דורכ'ן שליסעל־לאך, ווי ס'זעהט אויס אינעווייניג.

מיט'ן הארץ, וואס האט איהם אין דעם מא־מענט גאר שטארק געקלאפט, האט ער געדאנקט דעם גורל, וואס האט איהם גענומען אונטער זיין שוץ.

דורך דעם שליסעל-לאך האט זיך געלאזט זעהן א קלענער טייל פונ'ם צימער, אבער אקוראט דער טייל, וועלכען ער האט געהאט נויטיג צו זעהן.

בענסדארף איז געזעסען אין א טיפען פאטעל מיט'ן רוקען צו דער טיר.

פון הינטער דעם פאטעל-ווענטעל האט זיך בלויז געזעהן דער אויבערשטער טייל פונ'ם קאפ.

די פיס ווידער זענען געווען געווענדט צו דעם איינגעהייצטען קאמין.

גלייך דערנעבען איז געשטאנען אויף א טישעל א לאמפ, בעדעקט מיט א נידעריגען רויטען אבא־זשור.

דער גראף האט געראוכערט און געלייענט.

אויפ'ן טישעל, אונטער'ן לאמפ איז געלעגען א פעקעל דאקומענטען און בריף.

רעכטס, האט זיך דורכ'ן שליסעל-לאך געלאזט זעהן אנ'אפענער טירעל פון א פייער-קאסע.

דאס האט וואלדמאן דערווייל געהאט גענוג.

ס'איז געווען מעהר ווי גענוג, — אלענפאלס מעהר, וויפיל ער האט גערעכענט צו זעהן.

דער גראף האט זיך געפיהלט אבסאלוט זיכער.

ער האט נישט אונטערגענומען קיין שום שוץ־מיטלען אויף א פאל פון א מעגליכער געפאהר.

שפעטער שוין, לאחר המעשה, האט זיך וואלדמאן דערמאהנט, אז ס'האט ביי איהם געדוי־ערט נישט ווייניגער פון צוויי מינוט אויף א דריי צו טון די קליאמקע פון דער טיר.

אזא נערוועז-אנשטרענגונג האט ער נאך קיינ־מאל נישט א דורכגעמאכט.

ענדליך האט זיך די טיר געעפענט.

קלאנגלאז, ווי א שאטען, האט ער זיך אריינ־געגליטשט אין קאבינעט, און צוגעמאכט הינטער זיך די טיר.

בענסדארף האט זיך א בעוועג געטון אינ'ם פאטעל, און עפעס ארויסגעמורמעלט אויף פראנ־צויזיש. משמעות עפעס אנ'אויסדרוק אין דעם גע־לייענטען האט איהם פערוואונדערט.

ער האט זיך פערצויגען מיט'ן ציגאר, און נאכהער צוגעטראגען צו די אויגען דעם דאקו־מענט, וועלכען ער האט געהאלטען אין די הענד.

וואלדמאן האט זיך אפגעשטעלט אינמיטען גאנג צום פאטעל און איינגעהאלטען דעם אטעם.

געבאנגען איז ער לכתחילה איינגעבויגען כדי בענסדארף זאל זיך ארומקוקענדיג אין צימער חלילה, נישט בעמערקען איהם הינטער דעם פא־טעל-ווענטעל.

די ווייסע פולע האנד פונ'ם גראף האט זיך אויסגעשטרעקט צום טישעל, און אנגעהויבען צו גראבלען צווישען די פאפירען.

וואלדמאן האט פערשטאנען, אז בענסדארף זוכט א פראנצויזיש ווערטער-בוך.

דער גראף האט אזוי אויפמערקזאם געזוכט דאס נויטיגע ווארט, אז ווען אפילו די פאסאזשע אין צימער וואלט א סקריפע געטון אונטער וואלד־מאנס פיס, וואלט ער גארנישט געהערט.

וואלדמאן האט געזעהן די ווייסע פיל מיט צוויי פינגער און אויסגעצויגען די האנד.

בענסדארף האט זיך נישט קיין ריהר געטון.

די געדאנקען זיינע זענען געווען צו ווייט, צו קאנצענטרירט אויפ'ן ווערטער - בוך, כדי צו אפרייסען זיך אויף א וויילע פון זיי.

חוץ מזה איז אלץ געשעהן מיט אנ'אויסער־געוועהנליכער שנעלקייט.

ער האט קוים בעוויזען צו בעמערקען, ווי א טרוקענע בראנזענע האנד האט זיך הינטערווייל־לעכץ ארויסגערוקט פאר זיין פנים, און דעם נאז זיינעם האט א קיצעל געטון א לייכטער, עטוואס זיסער ריח.

דערזעהענדיג פלוצים פאר זיין נאז א פאר פינגער, און צווישען זיי א קליינעם ווייסען גע־גענשטאנד, האט דער גראף בענסדארף אין משך פון א סעקונדע געקוקט פאר זיך מיט אויסגעגלאצטע אויגען, נישט פערשטעהענדיג פונוואנען עס איז אנגעקומען די אויסטערלישע זעהעניש.

ער איז אזוי מבולבל געווארען פאר אומגע־ריכטקייט, אז ער איז איינגעגאנגען, ווי געלייםט געווארען...

(פארזעצונג קומט).

אין די נעגער פון אפּראצענטניצע

זי האט געצוואונגען איהר קרבן ער זאל מיט איהר חתונה האבען, ער איז אבער אויך נישט געוועזן קיין פרייער

(פון די לאדזער מעשיות)

ב.

רשקע, וועלכע איז טאג טעגליך געקומען אין געשעפט, ווי דעם יונגען מאן האט זיך מסתמא געגלאכט, בכדי צו זעהן, ווי זי זעהט עפעס אויס מיט איהר חוב אויף דער וועלט, נאר ווי עס האט זיך אין אמתען ארויסגעוויזען — בכדי זיך מיט איהם צו קענען זעהן און כאפען אנ'אינטימען שמועס — האט עפעס בעמערקט, אז מיט איהר בעל חוב איז נישט עפעס איינגאנצען גלאטיג.

די כיטרע נקבה האט דעם יונגענמאן גענומען אויפ'ן צימבעל און דערוויסענדיג זיך, וועגען דער סיבה פון זיין נידערגעשלאגענקייט, האט זי איהם געגעבען דעליקאט צו פערשטעהן, אז פאר איינציגע 2 ווערטער (הרי את) קאן זי איהם באפרייען פון פעקעל חובות.

דער יונגערמאן האט זיך ערשט דעמאלט געכאפט, פאר וואס רשקע האט גראד איהם ארויסגעוויזען אזא ברייטע גוטהערציגקייט און ער האט צוליב אומבעהאלפענקייט נישט געקאנט איהר געבען קיין ענטפער.

רשקע האט געמיינט, אז דער יונגערמאן ערלויבט זיך גרינגצושעצען איהר „אפערטע" און זי האט איהם גענומען באלד סטראשען מיט קאמאָרניקעס און פראקוראטארען.

דער יונגערמאן האט גאנץ גוט געקענט רשקען און געוואוסט, אז דאס איז א בעשעפעניש, וואס איז פעהיג אויף די ערגסטע געמיינקייטען און ער האט דעריבער נישט געהאט קיין אנדערען אויסוועג, ווי נאר מיט א ביטער הארץ מסכים צו זיין מיט רשקעס פארלאנג און ווערען איהר מאן. די חתונה איז פארגעקומען אהן רעש. קיינער האט וועגען איהר נישט געהערט. די פערוואן פון יונגענמאן איז ווייטער געבליבען אומבעקאנט אפילו פאר'ן יונגען ווייבעל.

זעהענדיג, אז די מכשפה האט שוין איהם סיי ווי ארייגעקריגען אין איהרע לאפעס, האט ער בעשלאסען כאטש אויסצונוצען זיין אומגליקליכע לאגע. קודם כל האט ער תיכף פערניכטעט אלע וועקסעל-בעווייזען קעגען איהם. שפעטער האט ער זיך בעקומען צו דער קאסע אין משכנות-שטיבעל און אזוי גענומען באלעבאטעווען, אז אין משך פון איינציגע חדשים האט ער שוין געהאט לאקירט אין א באנק אויף זיין אייגענעם נאמען א גאנץ ניש'קשה'דיגע מטבעה.

א חוץ דעם האט ער אויך פערקויפט דאס געשעפט און שלעכט גוט אויך דערפאר בעקומען א שעהנע פאר הונדערט דאלאר. רשקע האט אבער באלד דערזעהן, אז דער יונגערמאנטשיק באלעבאטעוועט מיט איהר פערמעגען מיט א צו לייכטער האנד.

זי האט באלד צוריקגעכאפט די לייצעס אין איהרע הענד און פערגעסענדיג אין אלע זיסע רייד־דעלעך אנגעהויבען איהר יונגענמאן אזוי צו יאדען, אז ער האט זיך פערשאלטען דאס לעבען.

אין בעסטען פאל איז דאס אויך געווען א גערעטען פאר־פאלק. שטעלט אייך פאר: ער א שעהנער, אינטעליגענטער, איידעלער יונגערמאן פון א יאהר 27—28 און זי — א גיפטיגע שלאנג א העסליך בעשעפעניש, א שטיק ווילד־פלייש, פון שוין איבער די 40־ער איז טאקע נישט קיין וואונדער, וואס ער האט געזוכט מיט אלע מיטלען פון איהר פטור צו ווערען.

א גוטער פריינד, פאר וועלכען ער האט פערטרויט די גאנצע געשיכטע און אויסגעגאסען זיין ביטער הארץ, האט איהם געגעבען פאלגענדע עצה: ער זאל אויסשטעלען וועקסלען אויף א גרויסע סומע. די וועקסלען איבערגעבען זיינע פריינד. די פריינד וועלען אנהויבען אונטערצוגעהמען עקזעקוציעס. ער וועט דאס פארלעגען דער פרוי, בכדי כלומר'שט אפצוראטעווען דאס פערמעגען, צו מאכען ווי ס'איז איבעריגענס היינט אין דער מאדע א פיקטיווען גט און דאן וועט ער איהר אויסטשעלען 2 פייגען.

געזאגט און געטון. דער יונגערמאן האט דורכגעפיהרט דעם פלאן בענוי אזוי ווי מען האט איהם אנגעוויזען. רשקע די קליפה האט באין ברירה געמוזט דעם יונגענמאן אפ'גט'ען.

האבענדיג דעם גט אין דער קעשענע, איז דער יונגער גרוש אויף א קורצע צייט פערשוואונדען געווארען פון לאדז איצט ער צוריקגעקומען, אבער נישט אליין, נאר מיט א יונג שעהן ווייבעל — אגב אנ'ארימע יתומה פון זייער משפחה אין שטעדטעל.—

מיט דער זעלבער יתומה האט זיך שוין דער יונגערמאן נאך פון פריהער געליבט. זי איז עפעס הפנים נישט געפאלען זיינע עלטערן און זיי האבען בשום אופן נישט געוואלט דערלאזען צום שידוך. צוליב דער דאזיגער ליבע מיט'ן משפחה־מיידעל איז דער יונגערמאן דעמאלט געצוואונגען געווען צו פערלאזען זיין עלטערנס רייך הויז און צו ענטלויפען פון שטעטעל. דורך דער צייט זענען זיינע עלטערן שטארק פעראָרימט געווארען און פערבויגען זייערע אמביציעס.

אויפ'ן חשבון פון רשקעס פערמעגען האט דער יונגערמאן איינגעארדענט זיך א שעהנע חתונה, בעזארגט זיין ווייבעל מיט א נויטיגער וויפרעווע, ארויסגעהאלפען זיינע געפאלענע עלטערן און די אנדערע פעראָרימטע קרובים, אויסמעבלירט אנ'אנשטענדיגע דירה און זיך געעפענט נאך א שעהנער געשעפט, ווי פריהער, און גראד פונקט קעגען איבער, ווי רשקע די גרושה וואוינט.

איז איהר טאקע שווער ארויסצושלינגען דעם ביטערען פראשעק, וואס א קליינשטעטלדיגע יאלד האט זי אזוי בגראנדאוונע אפגעפרייערט זי האט זיך באלד אפילו געכאפט אויפ'ן שפיצעלע אין תיכף דערלאנגט אנ'אפעלאציע אויפ'ן גט־אורטייל אין ווארשעווער אפעלאציע־געריכט.

דאס אפעלאציע־געריכט האט אבער איהר אנקלאגע אפגעווארפען און בעשטעטיגט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאנץ אגב אויך דערפאר, ווייל דער ארויסגערופענער אויפ'ן פּוילאנען פון גע'גט'ען מאנ'ס אדוואקאט־עקספערט פון ווארשעווער ראבינאט האט בעשטעטיגט, אז לויט די רעליגיעזע פארשריפטען טארען שוין סיי ווי נישט דער גע'גט ער יונגערמאן, אלס „כהן" צוריק מיט דער גרושה נישט חתונה האבען.

רשקע רוהט אבער נישט. זי האלט אין איין ארומלויפען צו אלע אדוואקאטען און בעט זיי, אז זיי זאלען דאך אויסגעפינען עפעס אנ'עצה, ווי אזוי צו צווינגען ישראל'יקען — אזוי הייסט דער יונגערמאן, — אז ער זאל צוריקגעהן מיט איהר וואוינען.

ארנוס

טעאטער'ס האלטען אין איין באנקראטירען

(פון א שמועס מיט קלארא יאנג)

„פריינד — דאס איז א זאך וואס מען דארף זוכען און געפינט מען זיי דארף מען זארגען זיי צו פערהאלטען און חלילה נישט פערלירען, נישט פערגעסען זיי און נישט לאזען פערגעסען אין זיך — צוליב דעם בין איך געקומען קיין פוילען" — אזוי ערקלערט קלארא יאנג: „זאלען מיינע פערעהרער נישט זאגען, אז זיי האבען מיך געזעהען צוריק מיט יאהרען. — זאלען זיי מיך זעהען איצט, און פריינדשאפט שפייזט זיך מיט נאהענטקייט, צו מיינע פריינד בין איך געקומען, צוליב זיי האב איך אונטערגענומען די ווייטע נסיעה, פון די ווייטע לענדער"

„דאס טעאטער־וועזען אין אנדערע לענדער? — דאס יודישע טעאטער געפינט זיך אין א בעזונדער טרויעריגער לאגע. מען שטעלט זיך א שטייגער גאר נישט פאר ווי טרויריג, ווי טראגיש איז איצט בראדוויי. דאס בראדוויי, וואו „די זון שיינט ביינאכט" — פון דער עלעקטרישער בעלייכטונג, פערשטעהט זיך. אנ'אומעט כאפט ארום א יעגען. וואס קוקט זיך איצט איבערהויפט צו דעם לעבען אין אמעריקא. עס איז שווער זיך פארצושטעלען, ווי דער בירזשע־קראך האט גענ ווירקט אויפ'ן גאנצען לעבען אין אמעריקא — די רות פוסטעווען, ווייל מענשען, וואס האבען בעוואוינט גרויסע דירות, זענען געבליבען אין איין שטיבעל, ביליג זענען געווארען הייזער אפילו ברילינאנטען אבער ווער קויפט עפעס? די טרויעריגע לאגע ווערט כאראקטעריזירט מיט פאלגענדען טרויריגען אנעקדאט, וועלכער ווערט דערצעהלט אלס פאקט. איינער א בירגער, וועלכער האט געהאט ווי אלע אין אמעריקא, אקציעס, האט בעקומען בעת דעם בירזשע־קראך פון זיין אגענט א מעלדונג, אז ער מוז צו זיינע אקציעס צו צאהלען א געוויסע סומע, ווען נישט פערלירען די אקציעס דעם ווערט. דער בעל דבר האט צוגעצאהלט וויפיל מען האט געפאדערט. אין א פאר שעה ארום האט ער בעקומען א נייע מיטטיילונג, אז ער דארף צו די אקציעס נאך צוצאהלען. ער שאפט זיך נאך געלד און צאהלט צו, ווייל ער וויל נישט פערלירען דאס, וואס ער האט שוין אין די אקציעס אריינגעלעגט. אין א פאר שעה ארום — א נייע מעלדונג וועגען צוצאהלען — ער טוט אלץ און קומט אויך דאס מאל נאך. שפעט ביינאכט, קלאפט מען אן צו איהם: א דעפעשע. דאס גאנצע הויז געזינד שטעהט אנגעשטראנגט ביז ער עפענט זי אויף — ער עפענט די דעפעשע מיט ציטערנדיגע הענד, לעזט זי איבער און אטעמט אפ — „דאנקען גאט, נישט פונ'ם אגענט, עס איז נאר א דעפעשע, אז דער פאטער איז געשטארבען".

דער אנעקדאט איז כאראקטעריסטיש פאר דעם קראך, וואס האט געטראפען די אמעריקאנער. די טעאטערן באנקראטירען איינס נאכ'ן צווייטען, די ארטיסטען בעקומען נישט אויסגעצאהלט. „די מענשען האבען ווי בעשוואוירען נישט צו קומען אין טעאטער אריין" רעדט מען אין טעאטער. —

אפילו אין דעם טרויעריגען רוסלאנד האט מען געקענט רעם טרויער מיט א לאך און א שטיף א ביסעל הייטערער מאכען. און דאס — ניט צו קלארא יאנג — האט געגעבען די פרייד, די צופרידענקייט פון דער ארבייט דארט, עס איז א פערגניגען ארויסצוטראגען א ביסעל פרייד אין אלגעמיין טרויעריגען — אין אמעריקא איז אין איציגען מאמענט אט די בעפ ידיגונג אויך נישטא.

— דאס יודישע טעאטער אין רוסלאנד האט די ברייטסטע מעגליכקייטען צו שאפען צו ארבייטען, אבער אין א געוויסער ריכטונג. מיך אלס קלארא יאנג האט מען אויסגענומען מיט דער רוסישער גאסטפריינדליכשאפט, אפילו ערלויבט צו שפילען מיינע פיעסעס, וועלכע זענען אין רוסלאנד אין אלגעמיין פערבאטען, געגעבען די מעגליכקייט פרעכטיג די פיעסעס אויסצושטעלען. עס איז אבער געווען א פראכט פון הערבסט און נישט פון פריהלינג.

נייע פיעסעס?

— לאצטענס, - זאגט קלארא יאנג, — איז מיין ליבלינגס פיעסע „שא, דער רבי פאהרט". א פיינע קאמעדיע פאר אנ'אינטעליגענטערען פובליקום. עס האט זיך מיר נישט איינגעגעבען די פיעסע איצט אויסצושטעלען אין לאדז, איך האף אבער אין א פאר וואכען א מאל צוריקצוקומען און די פיעסע דא צו שטעלען.

איך וויל זיך מיט מיינע פריינד און לאדזער פערעהרער נאך א בסל אנפרייען פערענדיגט קלארא יאנג.

ט. פ.

די ריזיגע אייז־בערג

א גרויסע סכנה פאר די שיפען

אויפן אטלאנטישען ים, וואו עס שווימען אזוי פיל שיפען צווישען אמעריקע און אייראפע, האט זיך די טעג בעוויזען א ריזיגער אייזבארג, וואס איז א געפאהר פאר די שיפען. דעם גרויסען אייזבארג האט דערזעהען א דייטשע שיף, „מינכען", וועלכע איז מיט עטליכע טעג צוריק צושמעטערט געווארען דורך אן אויפרייס אין ניו יארקער האפען. דער אייזבארג האט זיך בעוויזען מיט זעקס וואכען פריהער ווי געוויינליך. איינענטליך, האט מען שוין אין אנהויב יאנואר בעמערקט פיר אייזבערג שווימענדיג פון ווייטען נארד נעהענטער צו די ברעגען פון אמעריקע, נעהענטער צו די געגענדען אין ים, וואו עס ליגען די גרויסע שליאכען, וואו די שיפען געהען. אבער דאס זענען געווען קליינע אייזבערג. אבער דער נייעסטער נאסט איז א גאנץ גרויסער אייזבארג; און אין דער איצטיגער צייט פון יאהר איז ער זעהר נישט קיין אנגעלעגטער גאסט. ערשטענס, טאקע צוליב זיך אליין, צוליב זיין גרויסקייט, און צווייטענס דערפאר, וואס ער איז אן אנזאג, אז באלד וועלען קומען נאך אזעלכע אומגעוויינטשטע געסט.

ווי געזאגט, די אייזבערג האבען זיך היינטיגען יאהר גענומען בעווייזען מיט וואסערע א-רערטר אלבען חדשים פריהער ווי געוויינליך. אינטערעסאנט איז, אז די געלערטע, וואס שטודירען דעם ים האבען אנגעהויבען בעמערקען, אז אלע ניין יאהר בעווייזען זיך די אייזבערג פריהער ווי געוויינליך. דערווייל איז מען נאך נישט אינגאנצען זיכער אין דעם, אבער פאר די לעצטע דריי צעהנדליג יאהר האבען זיך אנגעקליבען בעווייזען וואס מאכען די געלערטע צו גלויבען, אז אזוי איז עס.

דאס ערשטע יאהר, פון וועלכען עס איז פערהאן א בעריכט פון צו פריהע אייזבערג, איז דאס יאהר 1903. נאכדעם איז די לאגע געווען נארמאל ביזן יאהר 1912. אין יענעם יאהר האט פאסירט א גרויס אומגליק. די „טיטאניק" האט זיך אנגעשטויסען אן אזא אייזבארג און איז געזונקען. די „טיטאניק" איז געווען די גרעסטע שיף אין יענער צייט און זי איז געווען ארויסגעפאהרען אויף איהר ערשטער רייזע. עלף הונדערט פאסאזשירען זענען געווען אויף דער שיף. דער אייזבארג האט איפער געשניטען די שיף און דער מיט און זי איז געזונקען מיט אלע איהרע פאסאזשירען.

דאן איז אזעק ביז 1921, און ווידער האבען זיך בעוויזען די אייזבערג פאר זייער צייט; און איצט, אין 1930, ווידער.

אזוי שנעל ווי מען בעקומט געהערען די נייעס, אז די ווינטער־נעכט האבען זיך שוין בעקריגען, זענען אנגענומען געווארען אלע מיטלען כדי פארזיכטיגקייט, אז קיין אומגליק זאל נישט געשעהען. עס איז פערהאן א ספעציעלער פאטרול, מיט ספעציעלע שיפלעך, וואס זייער ארבייט איז צו היטען דעם ים, און אויף ווי דערזעהען א דבערג — צו געבען ווארנונג צו די שיפע. און נישט נאר דאס — נייער אויף אזא און אויך — צו צושמעטערן די אייזבערג, דורך דינאמיט. די שיפלען פאהרען צו צו די אייזבערג זעהר פארזיכטיג, לייגען אריין דינאמיט אדער אנדערע אויפרייס־שטאפען, און, דערנאך פאהרען זיי אפ א זיכערער שטרעקע, און צינדען אונטער דעם דינאמיט און רייסען אויף דעם אייזבארג. ווען דער אייזבארג ווערט צעריסען אויף קליינע שטיקער, איז ער נישט געפעהרליך.

דער פאטרול, וואס גיט אכטונג אויף די אייזבערג־ווערט אויסגעהאלטען פון אלע פעלקער, וואסערע האבען שיפען. ענגלאנד גיט 30 פראצענט פון די קאסטען, ווייל זי פערמאגט די גרעסטע צאהל שיפען אויפן ים. אמעריקע גיט בלויז 15 פראצענט, נאר פון נעכסטע יאהר אן וועט זי שוין געבען 20 פראצענט פון די קאסטען, ווייל די צאהל פון די אמעריקאנער שיפען האט זיך לעצטענס פערמעהרט. די איבעריגע קאסטען זענען פונאנדערגעווארפען צווישען פיל אנדערע פעלקער.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od wtorku, dnia 11/3 1930 r.
do poniedziałku, dnia 17/3 1930 r.
Dla dorosłych:
STATEK KOMEDIANTÓW
według powieści EDNY FERBER.
W rolach głównych:
Laura la Plante, Józef Schildkraut.
Dla młodzieży:
ZWYCIĘSTWO ŻELAZA
Dramat na tle powieści Rexa Beacha:
„The Iron Trail"
Rzecz dzieje się współcześnie w Ameryce
podczas budowy kolej wgłąb Alaski
NASTĘPNY PROGRAM:
CUDA KINEMATOGRAFICZNE

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען. מענער - שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 אוו.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

16 זונטאג — טז אדר תר"צ

מערץ

זון-אויפגאנג 5.59
זון-אונטערגאנג 5 42

דעפעשען צום פינאנץ און האנדעלס-מיניסטער

פון לאדזער סוחרים-דעטאליסטען-פעראיין

אויף דער פערוואלטונגס-זיצונג פון סוחרים-דעטייליסטען-פעראיין (פיעטריקאווער 69), וועלכע איז פארגעקומען צוזאמען מיט די פארשטעהער פון בראנזשיסטען-סעקציעס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען דעמאנסטראציע-שטרייק פון די סוחרים, וואס איז איינגעארדענט געווארען דעם 11. ד. ח. געגען דעם בעשלוס פון דער פערוואלטונג.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען ארויסצושיקען א דעפעשע צום פינאנץ-מיניסטער און צום מיניסטער פון האנדעל און אינדוסטריע.

אין דער דעפעשע ווערט געזאגט, אז די פעראייניגונג פון סוחרים-דעטייליסטען אין לאדזער וואיעוואדזטווע, בעזארגט פאר דער עקזיסטענץ פון די דעטייל-סוחרים, וועלכע מאכען אויס 80 פראצענט פון דעם אלגעמיינעם סוחר'שום, באטאנען אנצוערקענען די גרעסטע פארשלאגען פון די דעטייל-סוחרים, וואס מאטערן זיך אונטער דער לאסט פון די אויסערגעוועהנליכע שטייערן. די פערצווייפלונג פון די סוחרים האט דערגרייכט שוין אזא שטופע, אז זיי תאבען בעגען בעשלוס פון דער פערוואלטונג, אליין אונטערנעמען א פראטעסט-אקציע און געשלאסען אלע געוועלבער.

מ'בעט ווייטער אפלייגען די צאהלונגען

פון דעם האנדעלס-געריכטס-כראניק

אין האנדעלס-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט זענען אריינגעפלאסען בקשות וועגען פראלאנגירען זיי די צאהלונגען פון פאלגענדע פירמעס:

די פירמע „פארבעריי און מערצעזיריי" מיכאל שפיצוואק און שותפים, אין לאדז, פיעטריקאווער 252/4/6.

די פירמע עקזיסטירט 10 יאהר און נישט קוקענדיג אויף די גרויסע הזיקות, וועלכע די פירמע האט געליטען בעת'ן וואלוטע-קריזיס. אין די יאהרען 1924 און 1925 האט זי שטענדיג פינקטליך און קארעקט ערלעדיגט איהרע פארפליכטונגען. דער אקטיוו בעטרעפט 1,375,000 זלאטעס אין דעם — קאפיטאל 900,000, היפאטעק-חוב 130,000 ד. ה. צוזאמען אייגענער און פרעמדער קאפיטאל 1,030,000 די קורצטערמיניגע פערפליכטונגען בעטרעפען 350 טויזענד זלאטעס.

די פירמע „שטיינבערג שפיצוואק און קאמפ" פארבעריי אויף 6. שערפיען 102. די פירמע עקזיסטירט עטליכע יאהרען האט בעשעפטיגט ביז 100 ארבייטער. דער אקטיוו בעטרעפט 850 טויזענד זל. אין דעם אייגען קאפיטאל 330 טויזענד זלאטעס. קורצטערמיניגע הלוואות בעטרעפען 500 טויזענד זל. פליסיגע און האלב-פליסיגע אקטיוון — 180 טויזענד זל.

די פירמע מאיר בלומענפעלד (פעטריקאווער 18), האט זיך געווענדעט וועגען אנערקענען פאר איהר א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. בלומענפעלד האט א מאנופאקטור - געשעפט אויף פעטריקאווער 22 און איז א מיטאינהאבער פון דער טעקסטיל-פאבריק „זשעקער" הינטער טשענסטאכאוו. זיין אקטיוו בעטרעפט 142 מיליאן זל. די פירמע עקזיסטירט 10 יאהר. היי - יאהר האט זי אויסגעקויפט קונדישע פראטעסטען אויף א מיליאן זל. די קורצטערמיניגע פערפליכטונגען דערגרייכען 860 טויזענד זל. און די פליסיגע און האלב - פליסיגע קאפיטאלען — 735 טויזענד זל.

מיט דער זעלבער ביטע האט זיך אויך געווענדעט די פירמע אנטאני ספאדענקעוויטש, גאלאנטעריע-געשעפט אויף פעטריקאווער 150 און אויף קאנסטאנטינער 26: ספאדענקעוויטש האט נאך א חוץ דעם א קליין טריקאטאזש-פאבריקאל אין ווארשא. דער אקטיוו בעטרעפט 175 טויזענט זל. די קורצטערמיניגע פערפליכטונגען בעטרעפען 130 טויזענד זל. סחורות 125 טויזענד זל. 10 טויזענד זל. אפענע חובות און 40 טויזענד זל. מאשינען און געשעפטס-איינארדנונג.

* * *

(פ) אין פעברואר זענען אין האנדעלס-געריכט איינגעפלאסען 32 געזוכען וועגען באנקראטען. פון דעם זענען 31 ערלעדיגט געווארען פאזיטיוו. אין יאנואר זענען אויף 37 בקשות בעשטעטיגט געווארען 35.

געזוכען וועגען געריכטס-אויפזיכטען זענען אין פעברואר איינגעפלאסען 12 און אלע 12 זענען פאזיטיוו ערלעדיגט געווארען. אין יאנואר זענען אויף 11 בקשות ערלעדיגט געווארען 6.

קאסע-איינברוך אין דער האנדווערקער-באנק

דער וואזשני גייט זיך משמח-זיין לכבוד פורים, און דערווייל מאכען גנבים „פרעהליך" אין די קאסעס

(—) פרייטאג ביינאכט, ארום 8 א זייגער, איז דער וואזשני פון דער האנדווערקער - באנק אויף פאלודניאווא 4 אראפגעגאנגען לכבוד פורים זיך א ביסעל משמח צו זיין. ווען ער איז נאך 10 א זייגער צוריקגעקומען און געוואלט אריין אין באנק, האט ער נישט געקענט עפענען די טיר, ווייל זי איז געווען פערריגעלט פון אינוועניג. ער איז געווארען אונרוהיג און האט גערופען זיין ברודער, און מיט א שטאנג אויפגעריסען די טיר.

ווען ער איז אריין אינוועניג האט ער אין דער באנק דערזעהן, אז די קאסע איז אויפגעבראכען און דער פארטפעל מיט וועקסלען ליגט דרויסען. אויך די צווייטע קאסע, וואס איז געשטאנען אין קאבינעט פון דירעקטאר איז אויפגעבראכען געווארען.

דער וואזשני האט באלד ארויסגערופען אין דער באנק דעם דאזאר האפמאן, דירעקטאר ארדינאנס און די דירעקציע-מיטגלידער: ראטמאן מאשענבערג און עלטסטער פון טישלער-צעך ה' הערשקאוויטש, און מ'האט מיטגעטיילט וועגען דעם געשעהעניש אין דער אויספארשונגס - פאליציי. פון דארט זענען באלד אנגעקומען עטליכע בעאמטע בראש מיט'ן קאמענדאנט ווייער.

די אויספארשונג, וועלכע איז באלד פארגענומען געווארען, האט פעסטגעשטעלט, אז די גנבים זענען איבערגעריסען געווארען אין זייער „ארבייט" און זענען אנטלאפען דורך דער הינטערשטער טיר. ווען דער וואזשני וואלט געפאלען אויפ'ן שכל און געהייסען שליסען דאס טויער, וואלט נאך אפשר געלונגען די גנבים צו כאפען אין הויז.

די גנבים האבען אויפגעריסען די ערשטע קאסע און דארט געפונען דעם שליסעל פון דער קאסירערינס ביורא-טיש. דארט אין טיש זענען געלעגען אין מזומן עטליכע טויזענד זלאטעס. אבער זיי האבען נישט בעוויזען דעם טיש נאכצוקאנטראלירען און ארויסנעמען דאס געלט. זיי האבען אויך נישט מיטגענומען קיין פאסט-מארקעס און וועקסעל-בלאנקען, וואס האבען זיך געפונען אין באנק אויף אנ'אנדער ארט אין דער ווערט פון א פאר טויזענד זלאטעס. דער וועקסעל-פארטפעל וואס בעטרעפט א פאר מיליאן זלאטעס איז געבליבען גאנץ, גאר א ביסעל צעווארפען, און די לייטונג פון דער באנק קאנטראלירט איצט נאך דעם פארטפעל. אויך די דאלארובקעס און פערשידענע ווערט-פאפירען זענען געבליבען אונבעריהרט.

די גנבים האבען נאך פערכאפט דאס ביסעל מזומן, וואס איז געלעגען אין דער ערשטער קאסע עטיס ווייניגער ווי 3 טויזענד זלאטעס.

די באנק וועט פון דער גנבה נישט ליידען, ווייל זי איז אסעקורירט פון פייער און פון פערש. אומגליקס-פאלען אויף א הויכער סומע. אויך די ביידע פאנצער-קאסעס זענען אסעקורירט אויף 5 טויזענד זלאטעס. אבער דער אסעקוראציע-געזעלשאפט האט עס אפגעגליקט. די גנבה איז געשעהן דעם 14-טען, ווען אין קאסע איז געווען ווייניג מזומן; נעכטען, דעם 15 איז געווען א גרויסער צאהלונגס-טאג און אין קאסע פון דער באנק איז איינגעפלאסען א פאר הונדערט טויזענד זלאטעס. ווען דער גנבישער בעזוך וואלט פארגעקומען מיט א טאג שפעטער, וואלט עס דער אסעקוראציע-געזעלשאפט טייער געקאסט.

נאכ'ן פעסטשטעלען, אז די גנבה איז געווען א מינימאלע, און אז אלע קאמפעקס זענען געבליבען אונבעריהרט, דער וועקסעל-פארטפעל איז גאנץ, זענען די דירעקציע-מיטגלידער שפעט ביינאכט אוועק אהיים צו פערענדיגען די איבערגעריסענע פורים-סעודה.

ווי מיר דערוויסען זיך, האט די אויספארשונגס-פאליציי ארעסטירט עטליכע פערזאן, וועלכע מ'איז חושד אינ'ם אויספיהרען דעם איינברוך.

בעפאלען אויף פערשידענע ערטער

אין איין און דערזעלבער צייט ווערען שווער פערוואונדעט דריי ברידער—יודישע בחורים

(—) דאנערשטאג ארום 11 א זייגער ביינאכט האט ביי אונז אין שטאט פאסירט א זעלטענע געשעהניש, וואס איז לעת עתה איינגעהילט אין א געהיימנישפולען שלייער.

אויף וואלבארסקא 1 א איז בעפאלען געווארען דער 20-יאהריגער גדליה טראנק פון קאמיצא 2, בעת ער איז אהיימגעגאנגען מיט זיינע 2 קאלעגען. די אנפאלער האבען זיך מיט מעסערס געווארפען אויף טראנקען און איהם פערוואונדעט. אויף טראנקס געשרייען האט זיך צונויפגעזאמעלט א המון פון אנ'ערך 100 מאן, אבער אלע אנפאלער איז געלונגען צו ענטלויפען.

אין דער זעלבער צייט איז אויף וווסכאדניא פאר'ן הויז נומער 18 בעפאלען געווארען א ברודער פון גדליה, נתן. אנ'אומבעקאנטער האט איהם דערלאנגט מיט א מעסער, און נתן איז געפאלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. ס'איז אנגעלאפען א גרויסער עולם. דערווייל איז פון ערגיץ אנגעקומען א דריטער ברודער פון די טראנקס אבא, וועלכער איז געגאנגען א היים. דערזעהענדיג א גרויסען מענשען-אנלויף, האט ער זיך ביי איינעם פון המון נאכגעפרעגט, וואס דא איז געשעהען. אין דערזעלבער צייט האט אבא בעקומען מיט עפיס א טעמפער זאך אזא שטארקען קלאפ, אז ער איז א פערבלוטיגטער אומגעפאלען. די ארומיגע האבען זיך געלאזט נאכיאגען דעם אנפאלער, אבער איהם נישט געכאפט.

צו אלע דריי פערוואונדעטע האט מען ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט זיי ערטיילט הילף. זייער צושטאנד איז אנ'ערנסטער. בעת דער אויספארשונג, האבען זיי ערקלערט, אז זיי קענען נישט קיינעם פון די אנפאלער און ווייסען נישט פארוואס זיי זענען בעפאלען געווארען.

פאליציי זוכט די אנפאלער.

עמנואל פויערמאן אין לאדז

מארגען מאנטאג קומט אויף איין איינציגען קאנצערט אין פילהארמאניע דער וועלט-בעריהמטער יודישער וויאלאנטשעליסט עמנואל פויערמאן. פאר זיין קאנצערט האט פויערמאן אויסגעוועהלט די שענסטע קאמפאזיציעס פון שאפען, טשייקאווסקי, ליסט און אנדערע גרויסע קאמפאזיטארען.

לײדענדע אויף גאלשטיינער

לאבער געלבזוכט עצורות איבערפלוס פון מאגן גאררן בעקומען אומזיסט ביי דעם ווארשעווער פעלדשער

זינגער, לאדז פיעטרקאווער 6

טעלעפאן 166-47

שטענדיגע פעלדשער הילף.

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 45, טעל. 13-47

נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אוועגד.

צעווילדעוועטע רעקרוטען אין באהן

שטעכען 2 פערזאן און מאכען אן א מהומה

(—) אינ'ם צוג לאדז—ווארשא האבען די רעקרוטען, וואס זענען געפאהרען אין זייערע אפטיילונגען, אנגעהויבען צו מאכען אוואנטורעס. ווען דער קאנדוקטאר האט זיי געפרובט בערוהיגען, האבען זיי זיך אויף איהם געווארפען און איהם געמאכט עטליכע וואונדען אין קאפ און האלז. צווישען די פאסאזשירען איז ענטשטאנען א פאניק. א לאדזער סוחר, אברהם קאסארסקי וואס האט זיך אנגענומען פאר'ן קאנדוקטאר איז אויך פערוואונדעט געווארען מיט א מעסער. פרק. אדעלא רושאנסקא האט בעקומען א נערווען-אטאק. אויף דער סטאציע אין זשיראדאוו האט מען דעם צוג פערהאלטען און אלע אוואנטוריקעס זענען ארויסגעזעצט געווארען. איניגע פון זיי, וועלכע זענען געווען פערוואונדעט, האט מען ערטיילט הילף, און שפעטער אלע ארעסטירט און אפגעשיקט קיין ווארשא. קאסארסקיס צושטאנד איז אנ'ערנסטער. אין זשיראדאוו האט מען איהם ערטיילט הילף. ס'ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

אנקלאגע וועגען איבער'שעה'ן

פרינציפיעלער אורטייל פון העכסטען טריבונאל.

(—) דער העכסטער טריבונאל האט ארויסגעגעבען א זעהר וויכטיגען פרינציפיעלען אורטייל: אנ'אנגעשטעלטער האט אנגעקלאגט אין ארבייטס-געריכט פאר איבער'שעה'ן. אזוי ווי ס'איז שוין אדורך 6 חדשים האט דאס קרייז-געריכט די אנקלאגע אפגעווארפען. דאס העכסטע געריכט האט נע'פסק'נט, אז אויך בנוגע דער פאדערונג פון איבער'שעה'ן זענען גילטיג די אלגעמיינע כללים פון פערעלטערטע פרעטענזיעס, און האט דעריבער דעם אורטייל פון קרייז - געריכט מבטל געמאכט.

פלוצלינג געשטארבען

(—) אויף וולאדימירסקא 4 איז אויפ'ן אויף פלוצלינג געשטארבען דער דארטיגער לאקאטאר זיגמונט אמבראגיאט 42 יאהר אלט, א הענדלער. די סיבה פון טויט איז ביז איצט נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

מיט א דישעל איבער'ן קאפ

און איין שוואגער לייגט אוועק דעם צווייטען א טויטען

(—) בראניסלאוו ווילוסיק און טעאדאר מארטשיניאק, צוויי שוואגערס, האבען געירשנט דורך זייערע פרויען דעם פערמעגען פון זייער שווער, אין דארף גוצין לאסקער קרייז.

די שוועסטער האבען צווישען זיך געלעבט בשלום, אבער צווישען די שוואגערס האט קיין שלום-בית נישט געהערשט.

נעכטען, בעת מארטשיניאק האט געשפאנט א וואגען אויף ארויסצופאהרען קיין לאסק, איז צוגעקומען ווילוסיק און ס'איז ענטשטאנען א קריג. ווילוסיק האט נעכאפט א דישעל און עטליכע מאל מיט איהם דערלאנגט מארטשיניאק'ן איבער'ן קאפ, אזוי, אז יענער איז מיט א צושפאלטענעם שארבען אנידערגעפאלען, און אין א שעה ארום געשטארבען, נישט קומענדיג צו זיך.

ווילוסיק איז ארעסטירט.

אפטייקען

תיינסטיגע נאכט-דיזשורען

(2) מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225), מ. בארטאשעוויסקי (פיעטרקאווער 95) מ. ראזענבלום (ציגעל גאס 12) גארפיין (וווסכאדניא 54) קאפראווסקי (גאוואמיעסקא 15).

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

פרעבשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך פ. אין לעשטשיצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונג פאַר מערץ

(מ) מ רגען, מאָנטאַג הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע אויף דער מלוכהשער שטיצע פאַר מערץ. ס'קענען זיך רעגיסטרירען די וואָס האָבען דעם האַלטען די אונטערשטיצונג פאַר פעברואַר און די וואָס האָבען אויסגעשעפּט זייערע גע זעצליכע אונטערשטיצונגען אין פעברואַר 1930 י.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין אינ־ספּעקציע אין טעווע אויף פּיעטרקאָווער 273 פון 9 ביז 2.

מאָנטאַג — די אַרבייטסלאָזע וואָס זייערע פאַמיליען נעמען הויבען זיך אָן מיט די בוכשטאַבען A. B C. D. E. F.

דינסטאַג — G. H. I. J.

מיטוואָך — K. L. Ł.

דאָנערשטאַג — M. N. O.

פרייטאַג — P. R. S.

שבת — T. U. W. Z. Ż.

ביליגער געוואָרען פלייש

(מ) אויף אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פעסט־צושטעלען די פרייזען איז באַשלאָסען געוואָרען צו פאַרקלענערן די פרייזען אויף חזיר־פלייש און אויף צלע וואַרשע־אויסאַרביטונגען — אַ חוץ שינקע מיט 10 פּראָצ.

געווינסען אין דער קאָלעקטור פון ברייטשטיין

לויט ווי מען אינפאָרמירט אונז איז נעכטען אינ'ם 9 ציהונגס־טאָג ווידער געפאַלען אין דער קאָלעקטור פון פ. ברייטשטיין נאַרוטאָוויטשאַ 31 געווינסען 0 50 זל. אויף נ. 43562 און 3000 זל. אויף נ. 4412, דאָרטען איז אויך שוין ביי יעצטיגער ציהונג געפאַלען דאָס געווינס פון 20,000 זל. אויף 806 170 זל.

ספּאָרט - בעוועגונג

„הכח" — „ל.ק.ס." 4:1

„קרימה" — „זיערנאַטשעניע" 9:3

קאָמינאַלער שטייער פון היידער

(מ) אויף דער לעצטער זיצונג פון מאַגיסטראַט זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען פאָלגענדע סטאַווקעס פון קאָמונאַלען צושלאַג צים מלוכהשען שטייער פון אוכבגוועגליכ גיבער פאַרן י. 1930.

קאַטעגאָריע 1. הייזער וואָס ווענינ־סטענס 50 פּראָצ. פונ'ם דירה־געלד האָט דעם 1 יאַנואַר 1930 נישט דערגרייכט ביז 100 פּראָצ. פונ'ם גרונט דירה געלד.

פאַר הייזער פון 1 קאַטעגאָריע בעטרעפען די סטאַווקעס: פאַר דירה־געלד וואָס איבערשטייגט נישט קיין 2000 זל — 25 פּראָצ פונ'ם מלוכה־שען שטייער, ביי דירה־געלד ביז 4000 זל. — 50 פּראָצ. פונ'ם מלוכהשען שטייער; העכער ווי 4000 זל. — 75 פּראָצ. פונ'ם מלוכהשען שטייער.

קאַטעגאָריע 2. הייזער וואו ווענינ־סטענס 50 פּראָצ. פונ'ם דירה־געלט האָט דער־גרייכט אין י. 1929 100 פּראָצ. פונ'ם גרונד דירה געלד בעטרעפט די סטאַווקע 125 פּראָצ. פונ'ם מלוכהשען שטייער.

א מיליטער־בעשטעלונג אין לאָדז

אויף דריי מט אַ האַלבען מיליאָן מעטער מיליטער־לייווענד.

(—) מיט אַ חודש צוריק האָט אַ דעלעגאַציע פון לאָדזער אינדוסטריעלער בראש מיט'ן פּרעזעס פון אינדוסטרי פערבאַנד ד"ר בידערמאַן אינטער־ווענירט ביים פּרעמיער באַרטעל וועגען מיליטע־רישע בעשטעלונגען פאַר די לאָדזער טעקסטיל אינדוסטריעלער. די דעלעגאַציע האָט דאַן אָנגע־וויזען, אַז דער אופן פון אָפּגעבען די בעשטעלונ־גען, וואָס איז אָנגעווענדעט געוואָרען ביז איצט, איז נישט גינסטיג פאַר די אינדוסטריעלער, און האָט אָפט געבראַכט צו עוולה פאַרדאַקסען, אַז די צושטעלער פלעגען ליידען היזק.

דער פּרעמיער האָט דאַן צוגעזאָגט די בע־שטעלונגען אויף בוימוואָהל־אויסאַ ביטונגען פאַרן מיליטער אָפּצוגעבען נישט דורך קיין קאָנק סען־ס'זענען פאָרגעקומען אַ רייה קאָנפערענצען, אין וועלכע ס'האָבען אָנטייל־גענומען דער וויצע־מיניסטער, גענעראַל קאָזשעוועסקי, און אויף די קאָנפערענצען איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דער פּרייז, וועלכער האָט נישט געשטמט מיט דער קאַלקולאַציע פון דער אינטענדאַנטור. דאַן זענען ווייטער פאָרגעקומען אונטערהאַנדלונגען מיט'ן קריגס מיניסטעריום, וועלכע האָבען זיך ערשט איצט פאַרענדיגט. א'איז געקימען צו אַ הסכם וועגען די פּרייזען און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען נישט אַדורכפיהרען קיין קאָנקורס אויף די בעשטע־לונגען, נאָר איינטיילען זי צווישען די פאַברי־קאַנטען. לאָדז וועט בעקומען בעשטעלונגען אויף 5 מיליאָן זל. (3 און אַ האַלבען מיליאָן מעטער מיל טער־לייווענט)

די איינטיילונג פון דער בעשטעלונג וועט פאָרקימען לויט אַ שליסעל, ענטשפּרעכענד דער צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער און צאָהל וואַר־שטאַטען אין דער פאַבריק.

לאָדזער קאַמעראַל־טעאַטער „אַררט"

זאַל. 1. מאַי 2 פריהער ענגל, זאַל

ריטגראַפ. ליטעראַ: משה בראַדערזאָן, דירעקטאָר: י. ק. סטרוגאַטש, קאָמפּאָזיטאָר: ד. ביינגעלמאַן.

היינט, זונטאַג - 2 פאָרשטעלונגען: 7.30 און פּאָפּולערע פּאַרשט. פון 1—3 זל., 10 אַוו. צו גע וועהנל. פרייזען פון 1.50—4 זל.

דאָס נייע דריטע פּראָגראַם א. נ. „אהו אקאפ"... 18 שלאַגער־18 נומערן

קאָמפּאָניסטען: י. מאַנדעלבלים און נ. רייכענבערג

בילעטען צו בעקומען יעדען טאָג פון 11—1 מיטאָג און פון 5 נאָכמ. בײ דער קאַסע פון טעאַטער.

היינט — פאָרלעזונג אין פאָלקס־אוניווערזיטעט

היינט, זונטאַג, דעם 16 מערץ, 8.30 אָוונט קומט פאָר אין דער פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנע 4) אַ פאָרלעזונג פון ד"ר ב. זילבערט פון בערלין אויף ד. ט. „אַ נאַטירלעכע און אומבויו".

דער איינגאַנג צו דער פאָרלעזונג איז פריי.

די פאָרשטעלונגען פון „הבימה"

די ערשטע דריי פאָרשטעלונגען פון „הבימה" זענען אַדורך מיט דעם פעריינטען גרויסען ביי אונז אין שטאָט ערפאָלג. „הבימה" בלייבט אין לאָדז, צום בעדויערען, בלויז נאָר אויף דריי פאָרשטעלונגען. היינט אינאָווענד ווערט געשפּילט דער „דיבוק" פון אַנסקי'ן, מאָרגען, מאָנטאַג — „דער אַ ביגער יור". אַ בערמאָרגען, דינסטאַג, וועט אויפגעפיהרט ווערען אַ פּיעסע, וועלכע מ'האָט אין לאָדז נישט געזעהן „דוד'ס קרוין" לויט קאַלדעראָן.

פריהמאָרגען־קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

היינט זונטאַג 12 אַ זייגער קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער 11־טער פריהמאָרגען קאָנ־צערט פון פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער. דער דאָזיגער פריהמאָרגען־קאָנצערט איז געווידמעט ספּעציעל די שאַפונגען פון טשייקאָווסקי.

אַלס סאָליסט טרעט אַרויס דער יודישער פּיאַניסט ווירטואָז, אַלפרעד הען, פּיאַנאָ קאָנצערט. דירעזשירען וועט וואַלעריאַן בערדיאַיעף.

DR. MED.

A. URYSON

מינעראַלישע קראַנקהייטען צוריקנעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 29, telef. 35-86.

5000 זל. אויף № 43562

3000 „ „ № 4242

ווידער געפאַלען אין דער גליקליכער קאָלעקטור פון

F. BRAJTSZTAJN

Łódź, Narutowicza 31

Telefon 142-47

ביי דער איצטיגער 5 טער קלאַס איז שוין ביי מיר געפאַלען דאָס גרעסטע געווינס אין לאָדז

20,000 זל. אויף נ' 170806

בעגרעניצטע צאָהל לאָזען זענען נאָך צו בעקומען ובל הקודם זכה.

ציהונג

פון דער 20 מלוכה־לאָטעריע 5־טע קלאַס. 8־טער טאָג

162526

Po15,000

62621 161284

Po 10,000

166839 175164

5,000

86011 130858 132725 150270

3,000

69059 71428 117435 118629
129490 142381 144672 161063
171750 193854

2,000

4263 34421 72994 120724 123067
142324 144595 151377 172015
179774 181374 188946 194012

1.000 3434 7322
8026 12142 22141 30512 33865 39733
41987 50597 56497 56650 62944 69925
72993 77273 83098 93173 100506 103426
103501 105752 125946 127830 139640
143131 149355 165211 168261 171456
174804 183262 200606 201118 93657

600 1659 6002 10167
13115 14244 17729 28606 32457 35624
43926 46655 48827 53186 64308 69528
76307 96342 97425 104758 108414
135068 141021 146970 149611 152930
154498 161124 178942 179886 180397
180977 181328 183992 186356 186568
187417 190006 192867 196188 199854
200403 205509 206474 206474 208424

500 1207 5872 6259 6365
6998 8163 14983 16128 18226 23257
23733 23932 24623 25241 25718 25890
26510 27266 27452 28432 29664 29878
36288 36965 37380 39861 43478 43613
44756 44937 45912 46445 46805 50339
50460 53178 54949 56484 58552 58656
58973 62442 62827 66090 68944 68982
69179 69847 70191 71948 73014 73449
75983 78851 79695 82262 83563 85619
85669 94052 95875 96621 97158 97207
100570 107010 111123 111456 112554
115325 118525 120198 121645 122323

122477 122566 122586 122940 125135
125347 126315 127149 128256 130758
131426 132181 132533 133883 134555
137200 137339 139167 139977 140887
141721 142007 142173 143821 144355
145428 148098 148198 149225 153766
155265 156021 156430 157689 161223
161452 162613 163718 163816 165238
166384 169337 172558 177965 178341
179582 180361 185914 187611 188050
188386 189158 190150 190668 193657
195115 196154 197175 198473 199597
200496 201335 202758 205384 207115
209558

8 26 110 84 268 335 467 514 32 48
129 39 62 730 977 1127 343 50 59 410
126 82 802 59 2019 20 150 30 446 85
196 681 701 15 29 932 97 3124 283 92
43 48 68 485 87 570 604 747 48 812
7 923 65 4039 43 121 31 210 14 47
134 472 505 17 80 81 673 857 96 941
71 1510 45 310 95 522 25 743 47 66
375 77 81 921 97 6031 71 78 116 343
451 538 691 707 829 936 72 82 7046
147 63 280 422 46 58 522 693 729 51
60 848 72 75 937 8063 140 59 298 397
400 606 803 29 9200 73 335 46 437 89
741 823 56

10021 87 128 55 85 239 50 325 53
437 535 655 989 11027 53 123 36 238
96 318 26 82 757 99 895 12092 100
272 448 655 71 974 13015 34 68 103
220 305 73 438 66 693 729 904 14064
301 400 78 88 582 647 84 751 62 82
894 988 13163 65 223 41 493 790 805
16 940 66 84 16077 197 237 59 70 321
403 77 588 89 732 98 859 918 37 17040
163 210 488 96 524 57 610 807 43 63
18171 314 95 470 513 17 41 717 54 89
938 50 54 19816 91 106 37 203 42 47
318 19 88 460 686 924 63

20037 232 47 61 93 414 559 734 839
904 82 21040 183 377 633 43 788 22002
64 325 654 98 809 41 992 23162 342
54 92 528 51 86 612 72 709 893 994
24118 35 347 79 457 526 57 83 98 635
702 55 898 952 83 28070 153 83 201
16 365 683 717 56 993 26048 108 79
286 455 84 553 653 60 845 90 943
27045 47 188 407 584 90 629 738 864
983 28166 305 29 72 73 488 85 490
622 65 29819 132 34 271 93 460 544
56 75 812 86 936

30173 214 324 95 405 55 63 546 664
844 931 93 31066 90 133 86 93 294
378 518 36 74 98 633 63 732 64 72
808 83 919 32051 80 157 476 514 90
91 615 32 712 944 33088 91 117 433
664 844 34296 361 656 746 827 57
35004 28 399 405 42 81 86 99 654 79
727 36052 109 41 72 466 88 616 29
717 33 944 37077 122 205 27 51 93
354 64 479 506 56 38073 114 208 11
65 768 89

40022 62 132 349 548 693 705 79
811 41006 121 283 339 438 52 683 741
813 962 65 65 82 42023 74 185 457
623 35 99 872 919 75 43113 50 82 225
65 308 18 23 734 048 908 16 44123 204
23 38 57 415 18 524 46 93 767 812 65
88 925 60 45199 283 700 858 46115
398 366 401 96 522 37 47 65 679 714
40 73 802 943 59 47111 52 262 73 94

351 480 517 636 44 750 66 80 902
48272 328 59 538 94 629 704 76 890
950 49009 46 55 95 117 20 49 445 564
732 856 84

50055 90 241 83 91 324 475 594 742
962 67 51005 32 147 327 32 406 79
545 779 818 902 91 52013 134 86 324
93 513 693 758 76 806 53061 210 16
55 362 589 624 742 953 54045 51 98
207 304 23 92 497 539 702 15 61 94
989 55053 65 116 84 342 483 568 73
721 27 986 56108 76 83 89 203 86 579
655 756 960 57468 521 27 35 68 726
910 25 64 58225 83 340 46 50 79 531
55 612 32 58 867 70 934 93 59001 48
189 300 67 81 404 20 24 30 73 562 66
617 22 61 817 993

60061 85 285 366 437 623 726 866
908 44 61025 134 356 436 587 605 74
761 62166 70 352 449 568 82 657 806
81 935 63033 406 43 546 609 19 45 86
765 84 972 64118 98 213 25 347 503
638 93 702 954 65006 10 50 127 90
238 452 557 66 613 75 707 34 72 86
860 910 28 66157 217 93 337 430 575
602 712 873 934 67035 269 83 306 35
79 421 98 637 39 735 829 59 95 906
11 68022 35 475 704 852 69053 136 51
323 64 97 459 587 607 14 19 90 748
88 959

70029 45 201 16 94 331 485 542 670
726 55 936 71003 69 158 85 207 330
31 73 94 432 609 79 734 812 83 923
73075 110 76 88 300 442 258 45 692
709 66 837 944 73159 307 613 43 763
79 86 74191 209 347 427 525 29 41 56
601 775 835 81

75014 182 498 509 12 13 24 69 78
610 58 90 746 68 973 76042 220 37 39
433 62 82 501 47 835 992 77030 80
138 59 215 74 420 510 614 54 78058
160 265 354 539 670 896 917 47 79070
107 497 535 701 77 84 819

80185 204 370 94 411 507 22 610 66
81072 74 103 35 212 47 57 61 476 502
56 831 934 83251 73 369 682 723 45
72 958 83146 81 408 552 59 67 616 78
820 903 87 84053 110 47 274 77 83
446 513 85 692 893 85007 24 100 229
97 315 39 56 400 70 551 750 900 86201
20 364 86 514 63 83 674 732 37 92
952 87031 117 85 262 433 713 852 928
88160 216 32 369 404 567 798 922 44
89 213 305 846 57 74 922 51 57 76

90005 55 113 20 68 320 459 609 46
723 814 989 91058 76 88 209 45 87
352 74 97 483 701 99 973 92204 74
312 56 477 95 537 66 681 84 813 93
93038 54 242 333 62 66 519 656 724
94179 240 96 342 434 37 573 664 821
95059 109 215 59 437 46 532 75: 77
86 854 96081 91 141 61 67 285 304 71
517 664 97180 728 92 855 98116 222
95 96 332 484 85 505 39 57 867 94
99054 122 361 502 657 765 72 809 944

100057 167 376 417 43 67 659 878
90 926 101019 45 48 87 121 92 251 73
88 560 649 79 882 915 26 48 102012
207 26 383 531 53 78 99 646 76 740
96 97 849 76 103185 218 74 76 379 47
95 481 602 79 798 104032 167 69 265
453 63 791 952 105066 202 41 57 71
318 20 38 468 516 36 658 99 883 926
49 87 106290 315 26 413 28 50 549 69
636 805 61 75 82 92 107016 180 238

403 542 82 702 88 857 927 108011 108
28 81 455 708 70 832 109057 132 303
24 529 36 66 690 802 18 55 951 75
1038431 103856 103937

110083 235 548 429 49 97 557 764
72 856 939 111001 46 262 538 93 650
770 81 87 94 832 112005 31 34 176
246 308 72 637 94 863 928 113057 109
335 85 93 443 703 76 885 956 114001
135 61 205 62 67 343 416 95 674 764
828 933 63 72 115031 361 64 445 573
653 65 784 801 23 116009 62 118 436
79 557 68 94 646 80 762 92 950 62
117200 30 45 64 74 313 72 448 536 71
81 775 873 906 118019 58 124 34 362
404 81 516 735 37 68 834 951 65
119036 168 464 504 655 722 99 949

120097 103 23 27 234 50 312 38 57
497 552 55 626 82 731 884 913 39 58
84 92 121092 111 32 60 63 266 359 85
92 440 75 579 818 122244 309 846 49
58 81 952 123037 96 263 508 31 92
654 84 729 60 942 53 124028 36 68 69
137 77 288 408 79 83 587 741 47 73
804 71 99

125054 79 160 308 82 88 426 69 71
503 82 606 11 15 22 44 63 731 818 39
68 937 56 126000 20 52 60 81 109 200
38 309 428 37 782 935 93 127013 19
74 235 58 71 382 93 455 593 688 741
95 846 905 51 94 128017 105 20 88
219 64 88 73 373 479 94 519 775 814
928 52 55 129057 93 111 325 417 599
604 767 98 830 941 85 90

130047 85 154 263 439 524 92 617
58 99 705 15 28 29 42 815 21 25 73
131003 142 283 455 576 609 99 132067
115 43 89 203 29 31 338 462 522 625
37 776 133044 71 97 377 82 420 646
80 94 941 134069 147 215 97 527 50
92 638 726 51 55 60 874 910 51 135041
175 200 14 64 303 26 502 18 48 92
613 63 785 865 136018 116 239 65 75
324 65 515 94 661 718 62 137009 45
176 261 98 343 404 37 57 532 35 59
669 917 43 77 138021 35 101 22 73
248 355 421 46 515 36 602 40 65 757
977 88 139069 202 303 39 89 870 81
946 65

140053 148 62 203 80 310 55 79 418
19 599 617 728 34 141000 29 117 213
65 663 70 701 7 28 865 142034 121
222 375 416 508 15 659 71 748 89 815
71 951 143000 51 112 209 30 35 38
409 63 572 700 76 852 925 62 70
144013 15 86 83 213 32 36 500 49 72
668 839 955 145017 19 55 63 131 93
284 301 76 501 646 67 733 837 932 34
64 146062 68 138 213 20 24 353 58
466 79 367 84 875 950 63 147007 31
75 213 308 57 65 501 752 852 950
148081 136 62 63 89 209 409 75 511
626 27 735 45 94 811 149076 100 65
217 95 300 74 471 81 647 703 62 820
955 59

150066 278 339 493 504 55 644 715
872 906 50 151020 40 196 255 89 337
503 94 654 65 705 27 28 806 902
152091 209 364 409 24 65 83 523 720
942 153147 297 302 12 37 461 521 40
43 640 734 64 826 56 930 154007 22
73 177 212 27 98 362 416 35 66 553
616 25 67 718 39 93 821 975 97 155081
55 76 230 324 43 450 714 931 53
156161 85 99 312 498 510 81 731 96
98 922 61 80 157024 329 53 64 70 79

458 580 96 620 713 839 968 158069 115
243 54 63 355 75 515 81 95 613 22 38
709 159032 33 73 93 126 99 227 32 74
400 11 20 60 538 52 70 617 60 840
982

160265 352 443 673 734 40 846 55
77 902 9 80 161061 120 55 287 303
59 402 37 91 507 76 612 23 78 753
819 35 52 91 954 64 162003 5 17 34
36 44 121 46 97 308 400 40 65 402 15
92 721 804 38 163031 71 73 134 383
96 443 575 85 655 62 777 86 93 994
164051 64 102 38 81 215 95 405 9 599
694 811 20 917 165024 229 30 451 65
597 654 727 80 870 166028 60 82 168
520 32 43 403 18 62 517 49 610 34
909 57 167124 225 302 19 405 551 614
25 83 772 92 901 81 168030 223 336
87 433 55 534 58 74 91 618 717
169091 200 405 40 82 612 91 724 869
923 26 35 37 81

170019 20 293 335 44 75 495 544 615
27 840 929 171 254 90 310 17 24 71
90 421 49 64 557 826 917 26 172132
77 290 478 743 97 945 48 65 173050
274 75 375 607 15 34 767 83 85 174046
213 38 335 400 28 34 37 40 510 23
684 98 744 896 912 34 91 175593 275
322 68 503 6 652 70 811 79 907 176028
105 54 223 90 334 45 658 659 94 739
843 921 67 83 177132 53 231 837 96
900 88 179029 72 130 239 55 451 56
95 522 33 61 97 179008 97 172 313 44
420 71 519 635 733 923 88

180221 43 95 608 13 745 96 800 181053
365 519 94 737 867 957 182058 204
455 537 92 607 10 63 813 914 183138
90 243 344 410 503 10 60 825 89 184011
20 118 217 32 65 300 23 416 48 525
763 837 71 927 33 60 185111 64 237 438
69 610 17 58 76 912 58 186022 24 83
85 114 56 236 95 315 29 34 53 87 497
515 612 60 905 18 188003 54 107 61 77
570 339 86 579 90 723 812 65 924
188027 30 124 94 260 74 85 353 555 91
602 72 804 944 52 189000 67 63 105
322 67 84 92 430 99 512 52 62 632 800
76 909 19 69 190142 43 45 83 95 223
67 339 400 76 90 527 602 13 914 48 53
99 191351 445 75 532 33 71 604 895 903
76 192002 251 351 63 443 92 501 21 87
715 894 945 82 193091 163 653 714 31 59
832 975 194006 113 48 94 274 95 303
405 613 60 736 848 913 44 195062 134
50 244 61 342 48 539 633 43 80 91 743
91 858 906 21 32 196038 122 326 27 48
433 31 625 722 930 197011 27 35 65 207
376 576 755 70 936 198029 207 32 373
430 505 49 697 93 99 715 91 801 42 47
65 89 903 4 199015 42 72 113 76 280
307 62 435 568 69 94 647 89 708 73
855 959 81

200014 19 35 67 260 422 68 629 806
933 97 201161 435 94 507 79 665 700
43 67 807 938 99 202023 165 229 372
515 603 65 729 857 974 203014 105 9
10 55 251 65 326 69 99 421 59 72 557
635 53 837 938 204077 90 345 49 510
84 679 94 766 829 930 95 205012 65 84
97 430 71 90 530 620 741 915 38 99
206125 411 641 64 829 84 985 207081 111
68 70 236 38 80 570 723 715 29 75 801
85 92 208007 14 89 104 7 18 235 71 334
671 79 716 999 209036 201 43 79 519
460 560 711 828 34

„האוצר"

צו דער קאפּיטאלער אויפפיהרונג
פון דער „הבימה"

מערקווירדיג:

שלום עליכם'ס „גאָלדגרעבער" אין אָריגינאַל, ד. ה. אין יודיש, איז די יודישע קאָמעדיע פאַר־עקסעלאַנס, וואָס פערמאָגט אַ ים מיט הומאָר, אַ שלל מיט לעבענס-כּוח, און דער-עיקר, דעם קע־רעגדיגען געזונדען פאָלקס בטחון.

שלום-עליכם'ס „גאָלדגרעבער" אין דער העברעאישער באַרבייטונג פון י. ד. בער־קאָוויטש א. נ. „האוצר" איז, לויט דעם איבערזע־צערס באַצייכענונג, אַ „טראַגיקאָמעדיע אין דריי אַקטען לויט שלום עליכם", און אינ'דער־אמת'ן איז עס אַ טראַגישע סאַטירע, וואָס פערמאָגט נישט קיין לויט פון שלום-עליכם'ען, חוץ דעם נאַ־קעטען סיטואַציאָנעלען און פּאָפּולאַרישען שטאָף.

וואָרום — אפילו דאָס טיפּישע, דאָס כאַ־ראַקטעריסטיש-בערעדעוודיגע פון שלום-עליכם'ען, דער „קעגען דעם, וואָס איהר זאָגט" זיינער, ווערט איינגאַנצען נעלם — (גזועץ פון דער שפּראַך!)— דער סטיל, דער נוסח ווערט אילומינירט, און דער לבוש, לויט אַ בעפעהל פון א צויבער-שטעקעל, ווערט פערוואַנדעלט פון אַ קאָמישען אין אַ טראַ־גישען.

קורץ — פון הומאָר ווערט סאַטירע.

ווען מיר ווייסען אָבער, אַלס כּלל, אַז הומאָר איז די העכסטע מדרגה פון ליטעראַרישען שאַפען, און סאַטירע — די נידעריגסטע, ווען מיר ווייסען, אַז הומאָר איז פּרוכטבאַר און הומאַניטאַר, און סאַטירע איז אַ בייזע עקרה, קאָנען מיר זיך שוין משער זיין, וואָס די העברעאישע טראַנסלאַקציע האָט דערגרייכט.

מעג י. ד. בערקאָוויטש טויזענד מאָל זיין אַ גלענצענדער בעל-סגנון, מעג ער זיך מיליאָנען מאָל בעמיהען צו זיין טריי דעם יודישען שטייגער, איז עס אָבער אַ פיזישע אונמעגליכקייט, וואָס לאָזט זיך נישט דורך די בעסטע, עהרליכסטע און אידעאַלסטע כּוונות דערצילען. ס'איז אַזאַ מהלך רב, אַזאַ פאַלג מיר אַ גאַנג, וואָס, ביי דעם גרעס־טען קפיצת הדרך פון מענשליכען טאַלענט לאָזט ער זיך נישט אַדורכמאַכען: מיר זאָגען, פערשטעהט איהר, נישט אַזוי פיל אתה בחרתנו'דיג, ווי אַנ'עם קשי עורף — און אונזערע לשונות, געזונד זאָלען זיי אונז זיין! — זענען אויך די בעזונדערע עקשנים, די וואונדערבאַרע קשי עורף, וואָס ווילען איבער־לעבען אַלע שפּיצלען, חנ'דלעך און קאָקעטערייען פון דער אָנגעפּאַרפומירטער אַסימילאַציע.

איהר ווערט הערען מיין וואָרט.

* * *

איז געקומען אַ ווילדער רוס, אַ טיפער פיינפיהלענדער פּאָניע, אַ. דיקי און געמאַכט אַ פּראַכטיגע טעאַטראַלישע פאָרשטעלונג — צו זעהן און צו גאַפען.

ווייניגער — צו הערען, צוליב די פריהער אָנגעגעבענע סיבּות פון אונאיבערשטייגבאַרער דרך הטבע'דיגקייט...

אַ הערליכער טעאַטראַלישער חזיון, לויט אַלע כּללים און געזעצען פון מאָדערנער וויזיאָנערישער לאָגיק.

און בלעם'ס מעשה איז דאָ געשעהן:

געוועזן איז די כּוונה — אַ בולטע טענדענץ — צו פערפינסטערען דעם „גלות", צו דערנידערי־גען איהם אין זיין שפלות און אָרימקייט, צו ווייזען — „אָט זעהט די, משטיינסגעזאָגט, חלומות פון דעם גלות-זומפּ, זיין גייסטיגע אָרימקייט, ני־דערשלאָגענקייט, נישטיגקייט, געשמאַקלאָזיגקייט, זיין יאָגען זיך נאָכ'ן העכסטען אידעאַל, דעם משיח זיינעם — דעם גילדערנעם אימפּעריאַל — אָט זעהט די טראַגעדיע, די טראַגיקאָמעדיע פון דעם ענטאַרטעטען און ענט'אַרבטען באָדענלאָזען יודען", און אַרויסגעקומען איז —

— אַזאַ פּעיעריש בונטקייט פון פאַרבישע שמאַכטעס און לעבעדיגע בעבאַכעס, וואָס קיין שום רעגענבויגען האָט זיך עס נישט געחלומט... (בראַוואָ, אל חנני!)

אמת, טאַקע טייערע הבימה'נער, „בבית הקבורות אין אוצר" — נישטאָ קיין אוצר אויפ'ן בית הקבורות, אָבער אַז מ'קוקט אַריין אין דער הויך און אין דער טיף, ווי עס טאַנצען די בונטע גליקליך-אומגליקליכע מענשען-טראַנטעס, (אַלע זע־הען מיר דאָך סוף כּל סוף גלייך אין דער גרויס־קייט און קליינקייט!) ווי זיי טאַנצען אונזער אימ־פּולסיווען לעבעדיגען טראַגיקאָמישען לע־בענס-טאַנץ — ווערט דער בית הקבורות דער בית החיים — אונזער ווירקליכקייט:

און דאָרטען טאַקי ליגען די אוצרות בעהאַל־טען, די אומגעציילטע און אומגעשאַצטע אוצרות פון אונזער גן-עדן-שיינקייט.

אדרבא, פערטראַכט זיך —

* * *

און קינסטלעריש טראַכטען און דענקען קאָנט איהר זיכער — דאָס זעהט מען אָן אין אייער בלי ספק'דיגען וואוקס, וואָס איז אָלוו קענטיג אויף אייך, בעת'ן אויספיהרען די סצענישע שליחות אייערע.

נחמה וויניאַר, פאַני לוביטש, ח. ראַזאָווסקאַ (אָנגעמעלט תמר ראַבינס), ת. הענדלער, א. מעסקין (איז אַוודאי געוואַקסען אין דער געשטאַלט פון פייגה-לאה די ווייבספּערשוין...) און די אויסגע־צייכענטע ש. יודעלעוויטש, דאָס אויבערשטע פון שטויסעל אין דעם „אוצר'דיגען" עזרת נשים.

מענגרישער, שטאַרקער, רייפער זענען גע־וואָרען — לויט'ן פּראָגראַם — טשמעריגסקי, א. וויניאַר, ע. בערטאָנאָוו, בן-חיים, א. באַראָץ, ברוך צבי פרידליאַנד (די יאָהרען האָבען משמעות אַ סך געלערענט) און באמת אינטערעסאַנט פּאַסען זיך אַריין אין דער הבימה-ראַהם די פּאָר מיר נייע: קלאַטשקין, בן-ימיני, פּינקעל און א. גניעסין (די געשטאַלט פון האַלאָוואָשקען איז אַריינגעטראָפען אין פּינטעל).

אין דעם, וואָס מ'לאַכט נישט איז שלום עליכם נאָר די נשמה שולדיג!

דאָ איז, ווי געזאָגט, די איינציגע סיבה — די שפּראַך, און ס'איז אַזאַ פאַקט, וואָס לאָזט זיך נישט בשום אופן מתקן-זיין. ס'איז נישט פאַר אונ־זערע מענשליכע כּוחות צו איבערקעהרען דעם אונ־טערשלאַג פון היסטאָרישער קאָנסעקווענץ.

איך שטעל זיך פאָר פאַר אַ נאַטירליכע דערשיי־נונג, ווען ביאַליק, לאָמיר זאָגען, איז אין אַ פּרעמדער שפּראַך דורכשניטליך מיטעלמעסיג און אפשר נאָך קנאַפּער. זיין שפּראַך פון אָריגינאַל איז איהם מגדל דורך תנך-רעמיניסצענצען. און —

אויך שלום-עליכם'ען אין העבראַאיש האָב איך געזעהען אַרויסרופען שמייכלען: דאָס איז גע־ווען אין די פעלען, ווען דורך געפלינקען איבער־זעצען דאָס איבערגעזעצטע אויף צוריק אין מוח פון דעם צוהערער, ווען ס'איז אַרויסגערופען גע־וואָרען די יודישע רעמיניסצענץ!

*

הכלל, נאָך אַלעמען און אין סאַמע בראשית האָט עס געדאַרפט געזאָגט ווערען:

— אַזאַ יאָהר אויף אונז אַלע, ס'אַראַ הערליך טעאַטער-פאָרשטעלונג דער „האוצר" איז!

מ. בראָדערזאָן.

„אילוסטרירטער פוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין איז ערשינען דער מערץ-נומער פון דער לאָדזשער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען „אילוסטרירטער פוילישער מאַנטשעסטער" מיט אַרטיקלען פון ד"ר יוזעף זאַקס, קאָנסול דיר. מאַקס קאָהן, ג. שפּעט, פּראָפ. ד"ר ק. אָפּענהיימער, ד"ר הענריק בערקאָוויטש, אלי באַרוכין, אָסקאַר בערמאַן, אַדוו. ז. שטרויך, אַדוו. וו. א. צימערמאַן, פּראָפ. ל. מינצבערג, ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער, זיגמונד לאָרענץ, עדוואַרד ראָסט, אַדוו. אברהם לעווינסאָן, ראַל, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, אליאַ ערענבורג, יוליאַן טוביס, ד"ר ווילהעלם פעלדק, ת. כהנא, מיעטשיסלאַוו הערווים, דיר. אברהם פּערעלמאַן.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט און זעהר אַסטעטיש אַרויסגעגעבען.

אַן אָפענער בריף

ביי אַ מענגע יודישע בירגער אין לאָדז געפינען זיך גרויסע פּאַקעטען 6 פּראָצענטיגע אָבליגאַציאָנס פון דריי עמיסיעס פון לאָדז, וועלכע ליגען כּאבן שאין לו הופכין און יעצט ביי דער עת צרה, שכלה פרוטה מן הכיס „וואָלטען יעדען צו נוץ געקומען".

פיל יודען וואָלטען דערמיט געהאָלפען גע־וואָרען אַז מען זאָל ביי זיי נישט צונעהמען די לעצטע פאַר גראָשען פאַר פּאָדאַטקעס.

אונזער געעהרטע ראַטמענער וואָלטען גע־דאַרפט אָננעהמען ענערגישע שריט אום די זאַך זאָל ווי אַמשנעלסטען רעאַליזירט ווערען, דען הונדערטער און טויזענדער מענשען וואַרטען אויף די רפואה!

מיט דרך ארץ

יוסף זילבערמאַן.

ציהונג

פון דער 20 מלוכה-לאָטעריע
5-טע קלאַס, 9-טער טאָג

66444

Po15,000

77428

Po 10,000

38770 135868

Po 5,000

43562 59386 73131 74884
171059

Po 3,000

4242 22925 63706 133500 140420
173989 194658

2,000

13310 16044 34116 37358 44305
62451 67990 71732 74004 156918
181383 182486

1,000 3772 6059

10493 11826 13462 17199 21529 26060
36290 37808 51039 54180 54304 60078
61024 71529 90963 130231 135287
135782 143937 157459 163557 165615
166354 166845 169401 186922 187878
198918 20894 54317

600 4892 7303 9714

15355 23137 23768 28464 29866 30530
31242 38608 43044 56443 60675 60782
63715 68067 75229 76269 76353 76836
77138 80796 81806 87844 89364 90164
91030 97285 101473 116056 130170
140046 141578 143499 149146 155824
156999 172457 173630 188862 190855
199592 202887 204699 209106

500 1960 2548 5359 6759

11811 12636 13310 15786 17472 17962
22983 25260 25700 27451 28784 32542
33777 35463 35723 45999 46662 46639
47635 48653 51513 52838 52840 54121
56275 57001 59470 62672 69380 69557
70693 77647 77838 82257 82516 87387
91656 92485 95504 96782 97074 99163
99350 104254 104401 105728 106753
108095 118480 120447 124629 127320
128390 128734 128850 130295 130684
131238 132163 138516 138632 140840
141374 142420 143706 143833 146667
146749 150826 151596 151608 152017
154021 154346 154986 155088 155140
155240 156099 156102 159541 161128
161636 163348 164288 169086 171234
172174 172665 173314 174408 174950
179406 179457 181544 182489 182992
184836 186168 187652 188230 191427
191733 193200 193280 193550 193833
200550 202419 202488 205264 205342
206164 206961 207967 209267 209466

פולע טאַבעלע

וועט אין משך פון דער ציהונג — פון דער 5-טער קלאַס — טעגליך געדרוקט ווערען אין „נייעם פאָלקסבלאַט"

139 60 247 56 302 432 72 531 604
722 77 99 827 37 45 902 38 73 1259
429 55 532 79 92 260 81 828 66 92
287 2005 58 131 86 258 395 592 724
47 66 826 39 3070 71 139 98 304 70
822 663 735 35 62 881 91 4155 264

301 8 58 430 40 799 883 953 59 5024
41 140 69 416 81 86 502 31 49 765
70 954 60 6117 216 72 386 433 515 21
65 604 768 810 64 83 7065 67 256 96
334 428 543 634 816 23 70 971 8015
236 321 89 483 84 734 41 909 79 9054
83 120 74 80 283 600 53 801 903

10014 167 425 81 515 70 75 883 981
11016 105 253 413 96 50 646 75 76
737 891 901 43 46 76 12065 141 53
20628 57 86 347 88 521 38 613 700
27 77 950 13027 30 135 66 205 26 369
542 843 14099 120 27 205 89 304 424
692 795 15178 310 451 53 87 543 79
608 817 976 16054 270 318 41 456 90
509 71 722 981 1703 353 409 562 620
830 57 926 95 18012 35 191 249 78
327 90 430 683 97 711 816 40 45 919
19046 208 71 584 816 960

20260 99 361 67 73 426 88 526 624
875 919 21090 457 612 98 762 856 79
905 29 22014 24 27 105 53 96 211 855
918 55 77 23070 110 208 21 306 485
708 858 960 24013 26 157 68 205 65
397 465 512 72 632 75 85 804 937 90
25101 34 262 77 301 77 301 77 426
94 575 718 808 79 88 999 26101 201 16
51 58 74 353 409 84 521 34 651 34 651
57 84 829 53 85 947 55 27130 82 231
48 77 359 402 23 670 736 67 77 89
895 968 28132 51 225 33 331 429 46
546 799 871 933 96 29040 97 234 455
75 51 225 33 331 429 46 546 799 871
933 96 29040 97 234 455 75 501 881

30106 209 330 584 605 96 725 31172
259 607 792 935 32177 273 310 39 41
400 20 510 720 47 82 33078 138 482
517 34 748 99 813 900 22 46 47 81
34093 190 521 51 87 687 722 949 71
89 35024 42 79 140 337 98 647 90
798 837 36011 49 71 107 26 246 74
312 410 13 567 68 601 28 53 721 30
69 37080 153 245 58 72 728 65 75 914
81 38001 3 154 202 13 84 313 59 587
671 771 828 61 82 919 91 39050 68 443
45 540 53 637 760 959

40116 82 240 483 84 638 42 717 74
840 95 99 922 41056 80 96 324 37 49
658 73 730 71 873 82 920 70 42127 67
81 295 372 79 99 470 519 62 600 98
704 45 376 43112 43145 209 306 512
619 50 801 44397 622 79 772 75 920
45004 64 80 140 81 62 781 87 814 46
63 67 268 47135 82 237 80 365 410
585 687 741 835 48048 51 152 413 657
720 55 94 942 49002 131 87 225 76
353 462 64 76 516 69 627 877 930

50079 315 45 523 768 69 91 51003
20 336 80 546 57 739 903 67 52075 177
319 505 628 83 98 771 910 92 53084
106 209 449 58 552 745 811 949 54027
79 178 205 8 69 77 93 517 86 655 762
846 92 55105 29 44 301 64 470 527 44
661 767 842 47 90 916 56049 149 332
434 509 688 92 762 81 93 887 980
57044 100 229 633 35 803 74 81 58112
66 230 338 54 422 597 622 31 72 59003
207 53 45 652 709 810 82 88

60066 105 84 297 380 83 486 523 670
797 818 56 901 16 29 77 87 61120 244
311 421 55 615 758 998 62187 271 76
88 318 85 493 511 86 622 63132 214
37 323 40 438 60 604 728 983 86

64103 17 403 625 65012 201 321 42 99
425 691 741 74 892 915 35 62 66026
138 230 427 40 504 659 80 722 36 925
57 58 73 67145 214 344 86 502 7 42
49 89 721 80 800 952 71 83 68034 79
81 177 377 86 90 525 79 81 177 377
86 98 525 79 634 61 701 965 69057 71
173 209 63 377 651

70087 90 155 469 549 73 644 87 737
75 821 37 62 71246 328 91 326 875
941 47 80 72085 198 214 71 454 568
602 76 753 883 911 15 26 49 73034
406 51 99 650 852 916 74103 263 79
317 631 888 952 93 75091 95 112 316
31 52 59 483 90 526 66 639 701 35 49
840 46 85 953 74 76014 215 36 77 90
99 400 71 564 94 637 64 751 55 986
96 77036 341 462 65 76 520 36 96 645
48 68 704 96 812 22 78072 183 305
464 587 710 14 79009 11 144 69 240
335 408 12 836 41

80068 140 251 52 81 466 552 617
702 30 806 920 34 65 81230 334 85 93
468 88 589 640 43 872 91 916 77 82155
344 573 602 700 19 30 91 862 910 90
97 83018 136 88 431 44 547 624 86
761 89 902 41 98 84036 136 73 87 489
90 538 54 96 839 65 81 975 85015 46
62 113 289 340 492 541 58 874 999
86039 59 89 299 464 717 950 71 87030
88 134 36 51 309 83 86 673 739 46
849 75 88 925 36 88133 40 213 490
524 32 41 81 659 732 64 988 97 89273
438 523 620 94 965 90 143 310 83 97
529 49 59 709 54 835 53 91042 157
219 48 351 438 39 542 51 605 705 85
922 51 338 65 420 503 58 612 94 827
967 78 81 93003 23 135 68 99 549 67
621 22 94 95 715 30 70 916 33 94051
222 323 92 563 637 856 935 95048 106
50 204 302 7 11 36 410 27 638 95 762
826 41 85 907 96157 63 226 28 362
523 680 713 77 882 923 53 97009 137
87 301 468 94 518 60 79 848 970 98070
213 97 418 38 530 660 955 99035 58
119 35 58 97 238 418 541 616 23 30
796 916

100004 111 68 93 244 51 339 464 87
669 718 90 95 825 50 101114 82 249
327 446 552 716 866 920 102003 8 239
312 20 617 28 61 92 775 812 16 912
103029 153 206 27 354 402 9 541 46
640 975 104199 300 619 28 761 978 82
105097 137 211 54 427 556 677 745 65
87 840 106012 79 85 116 220 22 87
302 55 60 706 83 818 38 65 908 16 53
107029 69 93 136 217 54 413 511 84
94 911 31 108039 92 137 74 256 92
322 78 408 71 75 84 637 69 81 94
109151 55 266 311 48 53 66 530 601
25 88 710

110238 478 90 681 719 48 111146
360 82 768 886 937 112014 114 75 367
551 92 708 14 99 804 73 955 113060
131 35 269 391 99 634 793 819 114029
54 158 286 97 342 482 83 514 742 815
115077 200 67 592 668 752 63 88 960
72 116253 484 614 44 746 876 117019
347 450 512 29 85 800 995 118032 354
738 45 865 60 950 119169 231 312 55
62 585 688 762 97 811 54 986

120078 304 48 466 80 551 623 55 81
713 15 74 813 905 53 82 121106 15
219 35 39 40 485 602 51 702 42 65

869 91 978 122016 42 58 60 180 315
410 25 42 98 642 827 78 910 123007
58 92 172 84 316 27 94 499 517 64
80 836 78 910 123007 58 92 172 84
316 27 94 499 517 64 80 99 628 87
742 96 830 55 124023 47 80 147 70
311 48 430 552 73 725 70 805 18 74
96 986 93

125090 120 69 95 246 84 329 90 36
76 90 424 39 568 666 78 706 17 853
915 126010 224 37 72 329 403 595 622
804 42 127012 25 97 121 32 60 221
334 426 513 605 916 88 128011 94 186
215 40 57 72 80 331 501 705 835 66
910 24 129024 123 257 67 80 96 304 8
28 44 597 671 88 752 881

130116 275 343 486 515 31 42 854
993 96 131266 315 525 70 606 83 817
71 85 918 76 86 87 132017 259 430 75
565 795 883 955 61 133081 180 229
591 623 45 88 815 82 84 997 134010
47 59 127 31 35 207 88 305 401 94
510 83 614 33 88 702 23 25 800 43 76
943 46 135043 64 78 173 237 59 384
501 8 807 39 960 67 136005 141 203
40 507 638 760 822 941 48 137007 34
177 201 17 308 59 518 697 713 19 60
96 812 45 53 138075 92 117 58 242 87
300 18 48 58 520 78 674 77 786 825
96 940 81 87 139015 23 60 82 187 242
58 99 305 60 68 80 428 33 57 549 67
673 729 47 72 929 86

140097 177 221 91 400 30 47 51 86
525 75 83 823 910 76 99 141007 30 63
205 10 347 91 432 40 79 560 750 820
955 59 142114 23 25 27 46 79 81 213
46 76 450 546 713 72 83 804 46 91
980 143079 178 436 44 512 99 621 78
744 82 805 35 86 920 144004 35 49 64
144 89 247 72 332 36 46 423 580 629
69 75 78 711 806 7 15 59 89 912 40
145049 84 96 171 91 202 341 43 70
474 546 81 621 94 734 46 948 59
146054 95 143 90 256 325 82 51 41
658 94 739 72 82 949 147004 35 88
204 396 498 514 96 614 76 148104 5
10 369 78 82 589 751 910 149111 91
94 531 38 48 631 36 40 856 62 924

150081 173 228 44 421 64 75 587 98
608 68 82 735 79 83 873 937 151024
25 84 125 99 230 87 90 91 368 470 74
90 116 19 626 829 35 64 90 90 152322
406 39 531 37 789 815 49 945 153026
196 201 6 50 58 60 81 300 24 68 83
96 449 64 624 957 154015 111 229 67
317 29 86 533 62 81 731 76 922 84
155044 62 78 149 313 65 84 432 567
657 83 95 716 72 808 29 51 156003
335 38 427 512 21 978 157056 71 84
130 44 436 93 575 614 40 97 725 843
950 58 59 98 158077 161 277 333 61
492 527 604 31 34 47 61 735 75 854
89 916 159122 68 80 295 359 422 48
528 39 738 851 54 903 160047 72 106
44 74 206 52 65 381 82 555 79 704
804 907 77 88 161008 21 41 87 260 83
98 813 20 92 908 27 162020 27 118 49
91 225 56 336 52 435 66 677 763 66
819 938 91 163167 253 332 80 95 503
730 817 28 164032 69 216 329 76 78
401 13 82 541 66 795 821 83 910 165011
39 62 122 226 40 50 59 366 486 90
522 52 730 81 932 49 74 166043 69 73
103 32 46 54 95 294 452 531 50 646

854 167382 449 56 502 90 604 82 733
80 975 80 168013 298 312 402 29 540
51 641 759 820 26 954 169080 224 67
97 476 527 625 792 827 39 40 931

170178 246 85 416 32 520 678 90 732
39 52 874 171086 100 71 255 482 552 87
608 76 84 779 808 172016 43 58 60 115
17 227 319 22 409 73 506 83 641 49 802
42 63 977 173060 582 255 338 412 23
31 576 624 833 84 944 174001 3 31 42
44 168 220 37 50 323 411 63 567 788
800 42 42 62 68 988 175227 31 32 85
97 409 27 561 603 66 748 81 810 954
954 176103 46 85 250 306 400 25 509
680 83 719 37 841 88 940 70 177166 260
61 557 94 617 49 873 910 14 178196 200
327 474 537 600 732 179001 14 111 21
336 516 27 602 825 77 180015 33 99 81
101 204 11 23 59 61 303 40 440 626 89
95 715 62 813 24 37 181144 235 495 569
75 706 843 907 71 182004 17 31 59 368
441 516 95 837 64 916 90 183120 65 75
85 93 249 322 57 85 499 624 761 809
23 957 71 184136 357 58 71 685 700 844
185225 88 391 466 68 551 766 75 819 57
77 917 38 186008 17 60 311 23 488 513
716 68 80 934 72 187027 84 102 68 294
397 458 504 10 24 620 98 717 88 861
79 933 188015 203 85 398 431 504 819
68 900 64 189083 233 44 403 67 80 642
733 849

190021 65 88 279 341 65 456 87 638
55 86 735 89 875 85 937 86 191028 33
34 49 107 11 47 60 244 305 13 415 510
21 634 84 93 94 918 33 66 93 192019 53
194 95 282 360 68 80 98 465 749 888
928 194084 101 73 220 457 540 93 705
46 49 67 922 31 77 82 87 194038 402
37 505 9 619 709 24 30 75 76 901
195061 137 96 294 300 96 503 22 128
634 854 81 99 903 42 196026 28 33 48
64 220 70 318 84 450 523 637 914 63
197031 51 143 420 55 514 53 617 34 38
67 767 833 65 921 52 198010 205 330
400 48 519 24 46 59 882 926 98 199033
150 66 335 423 531 728 811 26 911 84 94
200032 49 103 11 19 211 13 336 448 57
547 775 899 954 86 201472 229 347 508
15 709 942 202005 62 128 275 82 390
507 25 613 721 69 895 203030 111 24 64
247 52 471 720 34 35 945 85 204018
40 71 154 548 62 89 453 58 61 78 90
564 95 633 800 51 925 31 83 205021 103
35 85 372 441 95 566 89 923 70 206012
29 116 275 98 382 98 602 80 747 8839
936 207083 255 72 352 463 528 908
208024 29 84 163 701 809 53 99 914 27
47 65 85 86 92 209017 35 40 120 23
282 359 88 429 530 47 710 820 44 900
15 20 652 55 60 97 736 89

אהז בלאף! 100% אמת! 1000 ראדיא=אפאראטעז פירמע COTY בחנם!

יערע א׳ נצ געי קו דע בייגר ראש די מעגליכ־קיט צו בקומען 1 ראדיא-אפאראט אומזסט!! פירמע COTY

בזוכט אונז, און איהר וועט אייך איבערצייגען! בענוצט אויך ארט.

Skład Apteczny i PERFUMERJA WOLLMANN, Zawadzka 12

Międzynarodowi Ekspedytorzy C. HARTWIG SP. AKC.

ODDZIAŁ w ŁODZI, ul. Piotrkowska 77

zawiadamiają, że na zasadzie rozporządzenia p. Prezydenta Rzplitej Polskiej o prawie o domach składowych (Dz. U. R. P. No. 114/24 poz 1020 oraz regulaminu zatwierdzonego dnia 8 1. 1926 r. przez p. Ministra Przemysłu i Handlu, odbędzie się

publiczna licytacja

w dniu 31 marca, o godz 10 rano w magazynach własnych przy ul. Węglowej 7a, towarów niewykupionych we właściwym terminie, a mianowicie:

konserw jarzynowych, składających się z: 40 skrz. fasoli łamanej, 12 skrz. groszku z karotką, 30 skrz. karotki, 6 skrz. kalarepy, 11 skrz. szczawu, 15 skrz spinaku, 40 skrz. pomidorów puree, 80 skrz. śliwek, 20 skrz. wiśni i 6 skrz. jabłek puree wagi ogólnej 15849 kg.

76 skrz. makaronu 1186 kg, 8 skrz. płatków owsianych 316 kg., 1 młynek z pytlarką 373 kg., 1 maszyna (oddzielacz wody od smaru) 65 kg., 1 motor 633 kg., różne meble, 1 bela pościeli 7 kg, 1 kosz rzeczy używanych 30 kg, 1 kufer z kolekcjami tkanin 25 kg, 1 paczka uprzęży 6 kg, 1 skrz. materjałów piśmiennych 64 kg i 2 obrazy-fotografje w ramach.

Towary przeznaczone na licytację obejrzeć będzie można w dniach 25, 26 i 27 marca r. b. w godz. od 10 do 14 na naszych składach.

אבגרלאק=ניהגרס צו סוויטערס ווערען געזוכט פון זאפארט. צו ערפאהרען נאוואמיעסקא 26, ביי מעשבערג.

ראדיא דעטעק-טארען, סלוכפייקעס אין גרעסטען אויסוואהל צו ציגענגליכע פרייזען „Radio-Lloyd" Przejazd 8 tel. 158 08

---

58 | טוך- און קארט לאגער

H. WEKSLER

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 58 1 שט. פראנט. טעל. 209-89

עמפפעהלט צום קומענדען סעזאן אינ- און אויסלענדישע שטאפען פון ערשטקלאסיגער קוואליטעט אויף מענער- און דאמען-גארדעראבען צו ציגענגליכע פרייזען. | 58

אגראדניק

א לאקיי, וואכט ארבייט. וויל אויך זיין א פארטיער אדער וועכטער, קען זיך אויף צענטראל-בעהייצונג. פ׳ זי קען וואשען און פרעסען. צו ערפאהרען נארוטאוויטשא 48

טליתים=פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלגע, האלב וואלענע, זיידענע טליתים פון פערשידענע קאלאמניצער, ווי אויך טלית קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית. צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי

א.ח. ציטרינאוויסקי, קאמיעננא 1,

אין 2 טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו וויכטיג! נייעס פאר די פרעמדע-בעזיצער! מיר מאכן בעקאנט, אז מיר האבען ערעפענט

א בעטטפעדען=ביורא

אויף פעטרי קאווער 16 (פארדער הויז 3) וואס שרייבט אין ערלעדיגונג זאמטליכע פארמאלען, ווי: קלאגעס, אויך ... ... וויל די ביורא געפינט זיך אונטער דער ... פון די היה בקאטשיאלאס אין דרעכלער ...

ביורא „EXPRESS" פעטריק. 16 טעל. 168 59.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

אבער דעם ... נאר קומען אין מיין רעכטסקאנסולטאציע-ביורא צו ה

טאנעלא, פעטריקאווער 17

(וואכדרניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערען פינקטליך ערלעדיגט, געווי־סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטעס, סלאוזולעס, און ... אויף אלע שטעדט פון פוילען, ווענען דירות אין אורזשאנד ... .

ד. טאנעלא. רעכטסקאנסולענט פעטריקאווער 17.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7

בעקאנטמאכונג.

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט, דאס דער

ZAKŁAD FRYZJERSKI p.f. „HIGIENA"

ALEJA 1 MAJA 16 (w podwórzu, parter)

איז געווארען גענצליך אויפגעפרישט און עמפפעהלט זיך ווייטער די געעהרטע קליענטען.

ביי דער געלעגענהייט, ווערט אויך בעקאנט געמאכט, דאס עס איז אנגאזשירט געווארען א רוטינירטע קראפט פון אויסלאנד אלס ספעציאליסט פון שערען דאמען.

---

2 שוויבען מיט א קוך

מיט א גרויס פארצימער מיט אלע בעקוועהמליכ־קייטען, זוניגע וואוינונג, איז פון זאפארט צו פער־מיטען. — צו ערפאהרען אלעקסאנדראווסקא 14 (אויך לימאנאווסקא) ביים ווירט. 8689

פאר 120 זל.

צו פערקויפען א נייעם שוויצארישען

פאטעפאן

צו ערפאהרען ווסכאדניא 16 וואוינונג 9, אין טער.

ביזשוטעריע

גאלד, זילבער, פערל, דימאנטען, ברילאנטען און לאמבארד-קוויטען אין צאהל די בעסטע פרייזען.

פאלודניאווא 1 פראנט-געוועלב

M. CHODŻKO

ביים גוועזענעם טאקסאטאר — קומט און איבער־צייגט אייך! —

געלעגענהייטליך פערקויף איך

גאבינעט=מעבעל

ביורקא, ביבליאטעק, טישעל, פאטעל און שטוהלען געדעקט מיט לעדער. ליפאווא 10, פראנט, 2-טער שטאק, וואהנ. 4

W. EYCHNER

גינעקאלאג אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 134-72

נעמט אן פון 6-8 אווענד

אויף מצות

גיב איך אבער אויף פאכט א בעקעריי. צו ערפאהרען קאשטשעלנא 3 ביים ווירט.

רענטגעניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

אין ערצטליך-רענטגענישער קאבינעט זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי נאז חלז, אויערן קר. 10—11	2—5 7—6
ד״ר רוזשאנער הויט און געשלעכטס קר.	1 2
ד״ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאן נערוועז קראנקהייטען	12—2
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1 5-6
ד״ר קאנטאר כירורגישע-קראנק	4½ 5½ 1—2
ד״ר ווינבערג איב. הארץ לונגען	12—1 6½—7½
ד״ר כטופעל רענטגען	12—2, 4—6
ד. גראַ ענטשיק צאהן-ארצט	3—7
...	8—2

א רענטגען-אינסטיטוט

די רענטגעניצע איז אויך אפען זונטאג וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

גיבע עלעקטרישע פאגאטאוויע

SZYBKA POMOC ELEKTRYCZNA

tel. 118-36

סטאדאלניאנא 4

טעטיג א גאנצען מעת-לעת. בעסטע בעדינונג. קאנקורענץ-פרייזען.

Dr. ADAM

GRCZGLIK

Al. Kosciuszki 27 tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראנק ... נעמט אן פון 4—7 און אווענד

Dr. med.

LAJCHTER

צאהן=כירורג

Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p

przeprowadził się na ZIELONĄ 9 Ip. front, tel. 149-66 od 1½-5 po poł.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. ...

געגעז בעלייבונג!

נעכטען, האב איך פערלוירען אין פילהארמאניע-זאל א מילימעטריש בייטעל אייסען פון נאמען ... אבצוגעבען קילינסקי 18, צו מילגראם.

ביי שריפטען= און האנדעלס בעראטונגס=ביורא

ערטיילט אלעריי אינפארמאציעס און פיהרט

א פערמיטלונגס=אפטיילונג „OBRONA"

אינהאבער: מאקס בארנשטיין און קאמפ. לאדז, שענקעוויטשא 15

ערלעדיגט אלע ליי ביטעס אין געריכט, אדמיניסטראציע, סקאב און מיליטער-אינסטאנצען. בעמערקונג: ספעציעלע ... מיטארבייט פון ערשטקלאסיגע פאך-קרעפטען. די ביורא איז טעטיג פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43. טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער שוואכע-קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (האר-אויספאל).

נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און א.א. אויף סיפיליס און טריפער. קאנסילזומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוון-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3–4½ נאכ.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען

בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג זון.

נעמט אן דינסטאג פון 3—5 נאכם.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלונג א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר׳ן אינהאלט און טערמינען ... נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען אין טעקסט—40 ... 60— ... 4 נאכ׳ן טעקסט—12 ... 18— ... 8 ... 160 ... 50 ... מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 2?